

Turkis

JURIDISK RÅDGIVNING
FOR KVINNER

ÅRSRAPPORT
2009

DAGLIG LEDER HAR ORDET

Juridisk Rådgivning for Kvinner (JURK) arbeider hver dag og på ulike måter for å bidra til et samfunn som er fritt for diskriminering. Vår visjon er at alle kvinner er bevisste sin rettsstilling og at reell likestilling praktiseres. Vårt hovedfokus i antidiskrimineringsarbeidet er likestilling for kvinner, men vi ser også i større grad alle problemene rundt multidiskriminering, og prøver å adressere dette på ulike vis.

Henvendelsene øker og endrer seg

I 2009 var det 35 år siden JURK ble opprettet. I løpet av disse årene har bildet på likestilling, den reelle likestillingen og kvinners generelle deltagelse i samfunnet endret seg kraftig.

JURK arbeider for å realisere vår visjon ved å gi tilpasset hjelp til selvhjelp for kvinner i hele landet med udekket rettshjelpsbehov. Vi gjør dette gjennom oppsøkende virksomhet, rettighetsinformasjon, rettspolitisk påvirkning og bistand i konkrete saker.

Direkte rettshjelp til kvinner er fremdeles en bærebjelke, men vi de siste årene har rettighetsinformasjon har vokst frem som et stadig viktigere område for oss. Både innen rettshjelp og rettighetsinformasjon erfarer vi at kjønn fremdeles er et tema; statistisk sett lever mange kvinner et annerledes liv enn menn fremdeles, og såkalte nøytrale rettsregler kan slå skjevt ut. Et eksempel på dette er pensjonsreglene. Noen områder er ikke forbedret (f.eks vold), og nye utfordringer møter nye grupper av kvinner. Vi kommer tilbake til dette gjennom hele årsrapporten.

JURK også i endring

Organisasjonen JURK har endret seg og vokst siden vi ble etablert i 1974. Vi arbeider fremdeles med utgangspunkt i den samme målsettingen, men formen og innsatsområdene har endret seg noe. Vi i JURK vil fortsette endringsprosessen for å tilpasse oss samfunnets endrede behov og for å gi rettshjelp der andre instanser ikke kan eller svikter.

Vi håper årets rapport vil gi innsikt og forståelse for vårt viktige og spennende arbeid, og den saksbehandling og de aktiviteter som har blitt utført i 2009. Hvis du ønsker mer informasjon må du gjerne ta direkte kontakt med oss.

Avslutningsvis vil jeg takke de ansatte i JURK for fantastisk innsats i året som er gått. Jeg vil også benytte anledningen til å takke våre samarbeidspartnere; uten deres bistand, både som inspirasjon, i daglig saksbehandling og i opplæringen, hadde vi ikke kunnet gi våre klienter den hjelpen de fortjener!

Oslo, mars 2010

Gunhild Vehusheia
Daglig leder

INNHOLDSFORTEGNELSE

<u>1</u>	<u>ORGANISASJONEN JURK, HISTORIKK OG OVERORDNEDE MÅLSETTINGER</u>	<u>4</u>
1.1	HISTORIKK	4
1.2	STRATEGISKE FØRINGER.....	4
<u>2</u>	<u>DRIFT OG ORGANISERING</u>	<u>6</u>
2.1	SAKSMOTTAK	6
2.2	JURKS ORGANISASJON	7
2.3	OPPLÆRING OG KOMPETANSEUTVIKLING AV MEDARBEIDERE.....	8
2.4	JURK OG SYNLIGHET UTE	12
<u>3</u>	<u>VÅRE VIKTIGSTE ARBEIDSSOMRÅDER OG RESULTATER.....</u>	<u>13</u>
3.1	SAKSBEHANDLING.....	13
3.2	RETTIGHETSINFORMASJON.....	17
3.3	INFORMASJON TIL MINORITETSKVINNER: <i>SKOLEPROSJEKTET OG DISKRIMINERINGSPROSJEKTET</i>	18
3.4	RETTSPOLITISK ARBEID	20
3.5	ANNET RETTSPOLITISK ARBEID	20
3.6	INTERNASJONALT ARBEID	22
<u>4</u>	<u>STATISTIKK.....</u>	<u>25</u>
4.1	SAKSMATERIALET OG SVARBREV	25
4.2	OPPLYSNINGER OM VÅRE KLIENTER.....	26
4.3	OVERSIKT OVER RETTSOMRÅDENE	30
4.4	MER OM MISHANDLING AV KVINNER.....	36
<u>5</u>	<u>ØKONOMI</u>	<u>39</u>
5.1	ÅRSREGNSKAP.....	39
5.2	FINANSIERING	40
5.3	INTERNASJONAL AVDELING	41
<u>6</u>	<u>ET BLIKK MOT 2010</u>	<u>42</u>
<u>7</u>	<u>MEDARBEIDERE 2009</u>	<u>43</u>

1 Organisasjonen JURK, historikk og overordnede målsettinger

1.1 Historikk

I 1974 ble Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) startet som et grunnforskningsprosjekt, etter initiativ fra kvinnelige jurister og jusstudenter som arbeidet i Kvinnesaksgruppen ved Det Juridiske fakultet. Gjennom sitt arbeid oppdaget de en utbredt mangel på rettskunnskap blant kvinner. Det viste seg at det skulle svært mye til før kvinnene tok kontakt med rettshjelpsapparatet. Et annet problem var at kvinner som hadde tilegnet seg juridiske kunnskaper også hadde vanskeligheter med å bruke dette i sin egen situasjon. I ettertid har arbeidet i JURK bekreftet resultatene fra denne første undersøkelsen.

Lovverket er i dag formelt kjønnsnøytralt. Ved praktiseringen viser det seg imidlertid at kvinner i endel tilfeller kommer dårligere ut av konfliktsituasjoner enn menn. Mange kvinners livssituasjon er i perioder svært ulik menns. Dermed vil formelt kjønnsnøytrale rettsregler ikke føre til reell likebehandling. I tillegg har menn gjennomgående mer rettskunnskap enn kvinner. Erfaring viser at kvinner også har vanskeligere for å orientere seg i, og benytte seg av, det tradisjonelle rettsapparatet. Spesielt gjelder dette noen grupper av kvinner, som f.eks. kvinner med minoritetsbakgrunn og kvinner utsatt for vold.

1.2 Strategiske føringer

Gjennom hele 2009 har vi arbeidet mye med organisasjonens strategi. Hvorfor er vi til? Hvilket tomrom skal vi fylle? Etter en omfattende prosess som startet med SWAT – analyse og trendanalyse vedtok vi i august 2009 med fortsettelse i februar 2010 ny visjon, forretningside samt formål.

Visjon: Alle kvinner tar frie og bevisste juridiske valg.

Vår visjon er at alle kvinner er bevisste sin rettsstilling og at reell likestilling praktiseres. Dette bidrar til et samfunn som er fritt for diskriminering.

Forretningside:

Måten vi ønsker å nå vår visjon på er å gi tilpasset hjelp til selvhjelp for kvinner i hele landet med udekket rettshjelpsbehov. Vi gjør dette gjennom oppsøkende virksomhet, rettighetsinformasjon, rettspolitisk påvirkning og bistand i konkrete saker.

Formål for driften frem til 2015:

- JURK vil bruke den konkrete rettshjelpen for å avdekke kvinners spesielle rettshjelpsbehov.
- JURK vil være et kompetanse- og ressurscenter i typiske juridiske kvinnespørsmål og tilstrebe å være en ressursbank for forskning.
- JURK vil gjennom ulike prosjekter arbeide for å bidra til en rettspolitisk utvikling som fremmer reell likestilling i samfunnet.

- JURK vil gjennom informasjonsvirksomhet arbeide for økt kunnskap om og forståelse i det norske samfunn for kvinners spesielle juridiske situasjon og utfordringer.
- JURK vil gjennom utviklings- og prosjektarbeid arbeide for å bedre kvinners juridiske situasjon internasjonalt med hovedvekt på prosjektsamarbeidspartnerne i Guatemala og Tanzania, samt Øst – Europa.
- JURK vil gi kvinnelige jussstudenter reell praksis og erfaring i organisasjonsarbeid, slik at disse kvinnene i etterkant får større kompetanse og erfaring til å ta ledende stillinger i samfunnet.
- JURK vil yte effektiv og profesjonell saksbehandling. Vi avviser ingen klienter, vi henviser videre om vi ikke har riktige kompetanse eller andre er nærmere til å hjelpe.

1.2.1 Mer om arbeidsprosesser

Organisasjonen ønsker å benytte kunnskapen om lovverket til å gi råd og veiledning til kvinner. I tillegg vil erfaringene JURK får gjennom den praktiske rettshjelpen kanaliseres til rettpolitisk arbeid og til rettighetsinformasjon. Dette har vært og er selve bærebjelken i ideologien som ligger bak JURKs eksistens. Vår kunnskap om kvinners faktiske rettslige situasjon viderefremmes til samfunnet og til andre grupper av kvinner, og på den måten får rettshjelpen en betydning utover den konkrete hjelpen hver enkelte kvinne får.

Vårt arbeid innen rettspolitikk drives ut i fra de erfaringer vi gjør gjennom den konkrete rettshjelpen. Det kvinnepolitiske perspektivet står i sentrum. Dette vil si at vi vurderer kvinners rettsstilling etter gjeldende rett, kommer eventuelt med forslag til forbedringer der det er nødvendig for å oppnå reell likestilling og ikke minst løfter frem prinsipielle spørsmål og problemstillinger.

Det rettspolitiske arbeidet ivaretas blant annet gjennom utarbeidelse av høringsuttalelser til nye lovforslag, påvirkning av offentlige instanser, deltakelse i samfunnsdebatten ved foredrag, avisinnlegg med mer, klager til offentlige instanser mm.

En viktig del av JURKs virksomhet er forebyggende rettshjelp og rettsinformasjon. JURK arbeider under målsetningen ”hjelp til selvhjelp”. Vi legger i stor grad vekt på kunnskapsformidling, konkret og generelt, for å gjøre kvinner i stand til selv å løse sine juridiske problemer. Vi bruker mye tid og økonomiske ressurser på både å skrive brosjyrer og veiledninger samt informere på ulike arenaer og til ulike grupper av kvinner. Mer konkret informasjon finner du i kapittel 3.

JURK mener også at dette forebyggende arbeidet er en svært viktig del av vårt arbeid for å demme opp for den bevisste eller ubevisste diskrimineringen av kvinner som skjer i det norske samfunnet.

2 Drift og organisering

JURK har i 2009 hatt drift fra uke 2 til og med uke 50 med unntak av stengt i påskeuken og under studieturen i uke 14.

I sommermånedene, uke 25-32, har noen av medarbeiderne vært lønnet i full stilling mens andre har vært fristilt. I statistikken under er det ikke tatt hensyn til dette. Det betyr at medarbeiderne på JURK i løpet av semesteret arbeider ca 47% vederlagsfritt i løpet av semesteret.

Saksbehandlerne får kun betalt for 16 timers uke, men den faktiske arbeidstiden er omtrent det dobbelte. De fleste av medarbeiderne må ta opp studielån ved siden av arbeidet i JURK, og studiene blir som regel forsinket med minst ett semester. Medarbeidernes idealisme er derfor en forutsetning for JURKs eksistens.

2009	Reell arbeidstid	Lønnet arbeidstid	Ulønnet arbeid	Ulønnet arbeid i prosent
2009	20 214 timer	13 383,5 timer	8 455 timer	42%

Tabellene viser arbeid som er utført av saksbehandlerne i 2009. Daglig leders, nedtrapperer og prosjektmedarbeiderer vederlagsfrie arbeid er ikke regnet med.

JURK blir drevet med dispensasjon fra advokatmonopolet. Dispensasjonen er gitt av Justisdepartementet. Vi gir gratis juridisk bistand til alle kvinner som oppsøker oss. Det stilles ingen øvrige vilkår. Dette medfører at JURK blir kontaktet av kvinner fra alle sosiale lag.

2.1 Saksmottak

JURK tar imot henvendelser per brev, telefon eller ved personlig fremmøte. Vi tar ikke imot saker per e-post. Vi har i 2009 hatt en relativt stor økning i antall saker og klienter – mer om dette under statistikk i kapittel 4.

I 2009 hadde JURK telefonmottak av nye saker til følgende tider: Mandag og onsdag fra klokka 09.00-15.00 samt tirsdag fra kl 17.00-20.00.

Klientmottak ved personlig fremmøte har vi hatt tirsdag mellom kl 17.00-20.00 og onsdag mellom kl 12.00-15.00.

Videre hadde JURK mottak i Bredtveit fengsel, forvarings- og sikringsanstalt (Bredtveit) hver tredje onsdag, samt faste mottak i Sandefjord fengsel, Ravneberget (Sarpsborg) og Drammen.

Medarbeiderne på JURK som har hatt rettsinformasjon om diskriminering har også gjennomført mottak i etterkant av foredragene. Det samme har medarbeiderne på det såkalte skoleprosjektet gjort i enkelte tilfeller.

I tillegg hadde JURK i 2009 mottak på Blindern annenhver onsdag.

2.2 JURKS organisasjon

2.2.1 Organisasjonsstruktur

JURK drives etter prinsippet om flat struktur. Noen oppgaver må likevel delegeres til ulike organ. De enkelte organer er fellesmøtet, styret, daglig leder, saksbehandlingsgruppene, rettspolitisk gruppe (RPG), strukturendringsgruppe (SEG) og public relations gruppe (PR) samt internasjonal gruppe (IG) og internasjonal avdeling (IA). JURK har også hatt ulike prosjektgrupper som arbeider med spesifikke emner.

Fellesmøtet

Fellesmøtet (FM) er JURKs øverste organ og består av alle medarbeiderne. Fellesmøtet skal vurdere og fatte vedtak av økonomisk, faglig, politisk og prinsipiell viktighet om JURKs anliggender. Organet har delegasjonsadgang til andre i organisasjonen. Daglig leder og alle saksbehandlere har møteplikt på fellesmøtet. Fellesmøtet avholdes hver fjerde uke.

Styret

Styret består av en saksbehandler fra hver av saksbehandlingsgruppene, samt en observatør. Styret har møter hver uke, og er ansvarlig for oppfølging av generelle driftsspørsmål i organisasjonen, ansettelse av nye medarbeidere og behandling av permisjonssøknader. Videre har styret ansvar for å fordele midler til eksterne kurs og konferanser, og for å forberede saker til FM og internseminar.

Daglig leder

Daglig leder har ansvar for den daglige driften og utviklingen av JURK. Dette innebærer personal og økonomiansvar, arbeid med den utadrettede virksomheten og diverse administrativt arbeid. Daglig leder arbeider full tid, og er ansatt for en periode på to år med mulighet til forlengelse. Daglig leder i JURK har i 2009 også vært medlem av styret i Rettspolitisk forening.

Saksbehandlingsgruppene

JURK er delt inn i tre saksbehandlingsgrupper som jobber innen sine fagfelt i tillegg til fellesområdene. Gruppene jobber ikke bare med saksbehandling med jobber også rettspolitisk og rettsopplysende på sitt felt ut fra erfaringer fra saksbehandlingen.

I 2009 har JURK vært delt opp i følgende grupper à 5 eller 6 medarbeidere:

- Gjelds-, fengsels-, volds- og mishandlingssaker ("Gjeldsgruppa")
- Arbeids-, trygde-, og sossialsaker ("Arbeidsgruppa")
- Bolig-, odelssaker og utlendingsrett ("Boliggruppa")

Alle gruppene behandler saker innen barne- og familierettslige, internasjonal privatrett, arv, forvaltningsrett samt pengekrav innen til eksempelvis kontrakt og erstatningsrett.

I saksbehandlingsgruppene blir sakene diskutert og svarbrevene til klientene godkjent. På dette møtet deltar også en som har arbeidet som saksbehandler i et år, en såkalt "nedtrapper". Gruppen er kollektivt ansvarlig for den enkelte sak, men det er alltid én saksbehandler som er kontaktperson og hovedansvarlig overfor den rådsøkende.

Den kollektive arbeidsformen er valgt både ut fra et rettssikkerhetshensyn, og av hensyn til den enkelte saksbehandler. Vi innser de faglige begrensninger som kan ligge i at alle

medarbeiderne er studenter, men vi mener dette blir kompensert gjennom en slik arbeidsform. JURK benytter faglig ekspertise på Universitetet i Oslo, i de ulike departementene og på andre offentlige kontorer dersom det er nødvendig for saksbehandlingen. Enkelte private advokater er også behjelpelige med faglig veiledning.

Internasjonal avdeling (IA) er en egen avdeling som består av de prosjektansvarlige for våre utenlandske prosjekter, internasjonal gruppe på JURK samt daglig leder av JURK. Internasjonal avdeling er underlagt FM i saker av prinsipiell betydning, men er ellers en selvstendig avdeling med egne vedtekter for driften. De som er prosjektansvarlige er alle tidligere ansatte i JURK.

Organisatoriske grupper

JURK har en svært liten administrasjon. I tillegg til daglig leder har vi en kontorhjelpe som er ansatt i en 65 % stilling. Derfor må alle saksbehandlere også bidra i organisatoriske grupper og i ulike grupper opprettet på ad hoc – basis.

I 2009 har JURK hatt følgende organisatoriske grupper:

- Kontroll og korrekturgruppen (KKG)
- Strukturendringsgruppen (SEG)
- PR-gruppen (PR)
- Internasjonal gruppe (IG)
- Redaksjonen

Kontroll og korrekturgruppen (KKG) er ansvarlig for å godkjenne alle høringer, brosjyrer og artikler som publiseres. KKG består av minst en saksbehandler fra hver saksbehandlingsgruppe.

Strukturendringsgruppens (SEG) mandat er å gjennomgå og utarbeide forslag til endringer i JURKs organisasjonsstruktur på områder hvor dette anses nødvendig. Videre har gruppen ansvar for JURK sitt bibliotek.

PR-gruppen har ansvar for JURKs profil utad. Dette omfatter informasjonstiltak rettet mot klienter, oppdatering av hjemmesider og utgivelse av Jurkebulletine. Gruppen er videre ansvarlig for utforming av alt generelt informasjonsmateriell.

Internasjonal gruppe (IG) er bindeledd mellom vårt internasjonale og vårt nasjonale arbeid. I 2009 har de blant annet vært ansvarlig for å utarbeide månedsbrev til våre internasjonale partnere, de har tatt imot besøk fra ulike internasjonale organisasjoner samt bidratt i forberedelsene til studietur mm. De er også med på møter i internasjonal avdeling.

Redaksjonen har først og fremst ansvar for at JURK magasin kommer ut med to nummer i året. Dette innebærer blant annet å fastsette eventuelt tema, samle inn artikler til JURK magasin, lay-out, trykk og distribusjon.

2.3 Opplæring og kompetanseutvikling av medarbeidere

Det foregår en kontinuerlig og omfattende skoling som den enkelte medarbeider og organisasjonen har stort utbytte av. Hevingen av kompetansenivået kommer klientene til gode i form av et bedre rettshjelpstilbud.

JURK anser det som svært viktig å holde medarbeiderne faglig oppdatert på de juridiske områder som vi hovedsaklig arbeider innenfor. Det er også viktig med praktisk skoling i saksbehandling og partsrepresentasjon. Vi forsøker derfor å øke medarbeidernes kompetanse på dette området, det være seg strategitenkning, forhandlingsteknikk og liknende.

2.3.1 Opplæring av nye medarbeidere

Hvert semester organiseres relativt omfattende opplæring for nyansatte medarbeidere i JURK. Hensikten er å informere medarbeiderne om organisasjonen, gi en generell innføring i saks- og klientbehandling, samt oppdatere og øke den faglige kompetansen på sentrale juridiske emner. Den første, såkalte ”opplæringsuken” har dessuten en sosial funksjon, fordi den bidrar til at medarbeiderne blir kjent med hverandre, noe som igjen skaper trygghet i arbeidssituasjonen.

Det blir invitert foredragsholdere både fra universitetet, offentlig forvaltning og instanser, samt fra privat sektor til å holde innlegg og lede diskusjonen under opplæringsuka.

For eksempel vil nye saksbehandlere på gruppen Arbeid starter sitt virke på JURK med blant annet å få en grundig opplæring i å forhandle. Forhandlingsmøtene anses som svært viktige, da man ofte ønsker å ende arbeidskonflikter før de går for langt. Nye saksbehandlere har møter til et ”lekeforhandlingsmøte” sammen med de nyansatte på Juss-Buss. Deretter er det rollespill mellom JURKs nyansatte og advokater ved et advokatfirmaet. Dette er svært lærerikt. Videre holder et annet advokatfirma foredrag for de nyansatte om generell arbeidsrett, arbeidsgivers styringsrett, oppsigelse og virksomhetsoverdragelse.

I opplæringen av nye i 2009 var blant annet disse på besøk hos JURK:

- Ola Viken: Arv
- Karoline Henriksen: Barnerett
- June Cathrine: Internasjonal avdeling
- Thomas Benestad: Klientbehandling
- Anne Robberstad: JURKs historie
- Representant for leieboerforeningen

2.3.2 Foredragslunsjer/besøk hos JURK

Flere ganger per semester inviteres eksterne foredragsholdere til å holde foredrag om ulike rettsområder som er av interesse for vårt arbeid. Foredragene er ment å være av mer uformell karakter og avholdes under vår ordinære lunsjtid. Foredragene holder alltid et høyt faglig nivå og er svært viktig for at saksbehandlerne skal yte kvalifisert rettshjelp.

Foredragslunsjer for alle medarbeidere i 2009:

- Cecilie Brendås
- Fri rettshjelp
- Thomas Benestad om erstatning
- Erfaringsutveksling med DUS
- Gatejuristen
- Tina Nordstøm om ”Minoritetskvinnens rett til rettighetsinformasjon”
- Anne Hellum om JURKs historie
- Internasjonal avdeling ved JURK

- Endre Refsdal
- Beatrice Halsaa om feminisme
- Henning Jakkhehn om AFP
- Else Leona Mc Climans om diskrimineringsrett
- Familievoldskoordinator
- Laddi Singh m flere om NOU 2009:14 ”Et helhetlig diskrimineringsvern”
- Hege Brækhus om sitt mindretall i NOU 2009:14 ”Et helhetlig diskrimineringsvern”
- Hans Petter Graver om NOU 2009:14 ”Et helhetlig diskrimineringsvern”
- Elisabeth Brodtkorb om vold i nære relasjoner
- Oslo Krisesenter om sin virksomhet
- Gruppe fra Russland
- KWIECO
- Gruppe fra Tibet

I tillegg har JURKs medarbeidere gruppevis opplæring både i egne lokaler og utenfor. Dette kommer vi tilbake til.

2.3.3 Studietur

JURK har lang tradisjon for å dra på studietur. Dette er en fin måte å øke medarbeidernes kompetanse både sett i et internasjonalt perspektiv og menneskelig. I tillegg blir turen en sosial begivenhet for våre medarbeidere.

JURK dro våren 2009 på studietur til Istanbul. JURK ønsket å øke sin kompetanse innefor temaer som bla diskriminering og menneskerettigheter. Under oppholdet besøkte JURK blant annet en advokat som kjemper for at det skal være lov å bruke hodeplagg ved univertitetene og på skolen og en menneskerettighetsorgansasjon som arbeider for å bedre menneskerettighetene i Tyrkia. Videre var vi på omvising på to av byens universiteter hvor vi blant annet fikk forelesning i tyrkisk strafferett. Vi besøkte også et studentdrevet rettshjelpstiltak som underviste fanger i tyrkiske fengsler om rettigheter.

For å gjennomføre turen søkte JURK eksterne bidragsyter om støtte og mottok støtte fra Juridisk studenters stiftelse, Advokat Grette, Advokat Elden og Advokatforeningen.

Det er utarbeidet en egen rapport fra turen som kan ettersendes ved forespørsel.

2.3.1 Deltakelse på eksterne kurs og seminar

For å bidra til kompetanseutvikling hos medarbeiderne samt dele av våre erfaringer prioriterer vi også deltakelse på eksterne kurs og seminarer. Vanligvis deltar vi med minst to medarbeidere, slik at vi sikrer at kompetansen i større grad kan omsettes til arbeid og for å bidra til at informasjon kan komme til nytte i JURK.

Kurs og seminarer i 2009:

- KROM –seminar
- Helga Aunes disputas
- Kontaktkonferansen Arr: FOKUS
- Rettspolitisk seminar. Tema; Straff – og narkotikapolitikk. Arr: Rettspolitisk forening.
- Idèutvekslingsmøte om organisasjonenes innsats for økt likestilling for jenter og kvinner i innvandremiljøet (BLD)

- Idèutvekslingsmøte om 100-årsmarkering av kvinners stemmerett (BLD)
- Om minoritetskvinnens rett til rettighetsinformasjon (Institutt for samfunnsforskning)
- Innføring i arbeidsrett. Arr: LDO
- Kurs om likestilling og mangfold i arbeidslivet. Arr: LDO
- Manipulasjon – forståelse og markering ved psykolog og advokat Grethe Nordhelle
- Innflyttingsmarkering i LDOs nye lokaler. Arr: LDO
- Feministkonferanse. Arr: Kvinnefronten
- Nordisk forskningskonferanse om kjønn og rett. Arr: Universitetet i Tromsø
- Voldsforebyggende seminar. Arr: Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre
- Omskjæring. Arr:
- Menneskerettsseminar. Arr: Sivilombudsmannen
- Sex er politikk. Arr: Sex og politikk
- Fri rettshjelp. Arr: Institutt for menneskerettigheter

2.3.2 Besøk hos ulike instanser og samarbeidspartnere

For å drive gjensidig erfaringsutveksling, for å informere om JURK eller for å heve medarbeidernes kompetanse drar vi også endel på besøk til ulike instanser og samarbeidspartnere. Noen av samarbeidspartnerne har vi flere møter med gjennom året. Disse har vi vært på besøk hos i 2009:

- Storeng, Beck og Due Lund
- Ila Landsfengsel
- Wiersholm
- Oslo Kemnerkontor
- NAV
- Statens Sivilrettsforvaltning
- KVIBALD
- Barneombudet
- HSO
- UDI
- Jussformidlingen i Bergen
- Namsfogden i Oslo
- FOKUS
- Juss-Buss
- Jussformidlingen i Bergen
- HTU
- Leieboerforeningen

2.3.3 Fellesseminaret

Hvert år har det blitt arrangert fellesseminar for alle studentrettshjelpstiltakene i landet; Jussformidlingen, Jusshjelpa i Nord-Norge, Jushjelpa i Midt-Norge, JussBuss og JURK. Desverre var det store vanskeligheter med finansieringen og gjennomføringen av seminaret i 2009, og seminaret ble ikke gjennomført. Finansieringen av seminaret for 2010 ser ut til å være lettere å få på plass, så vi satser på at 2009 var et uønsket avbrekk av en ellers viktig tradisjon.

2.4 JURK og synlighet ute

2.4.1 JURK i media

JURKs reklamefilm ble vist på reklamefrie dag på TV2 og TV Norge i påske, pinse og jul 2009.

Våren 2009 hadde vi også flere oppslag på TVNorge og i ulike medier angående diskriminering av gravide arbeidstagere. JURK opplevde i denne perioden en sterk økning av disse sakene.

I tillegg har vi hatt innlegg i Aftenposten både i forbindelse med varsel om nedkjøring i bevilgning fra Oslo Kommune, samt debatten om prinsippet om barnets beste og likestilling.

27. mai hadde vi i samarbeid med Juss-Buss premiere på filmen ”Gjeld under soning” med blant annet justisminister Knut Storberget tilstede.

2.4.2 JURK i studentsammenheng

I fjor deltok vi på Arbeidslivsdagene til Universitetet i Oslo samt Universitetet i Bergen både vårsemesteret og høstsemesteret.

Vi driver også aktiv informasjon om debatter etc til studenter, både på Universitetet i Oslo og på Høgskolen i Oslo.

2.4.3 Fra Jurkebulletin til JURK magasin

Jurkebulletinen er et internt informasjonsskriv som har blitt sendt ut til alle tidligere JURKere som er registrert i vårt adresseregister. PR-gruppen har hatt ansvaret for utgivelsen av Jurkebulletinen. I 2009 ble det sendt ut et nummer i mai. Dette var siste nummer av Jurkebulletin, og i november 2009 kom første nummer av JURK magasin ut. Formålet med JURK magasin er å rette fokus på erfaringer vi gjør i JURK. Vi ønsker også å rette fokus på kvinners rettsstilling i samfunnet ved å gjøre kvinner mer bevisst på sine rettigheter. Vi ønsker at magasinet skal ha en opplysende og bevisstgjørende effekt, slik at konkrete eksempler og temaer fra hverdagen blir belyst.

Neste JURK magasin er nå under utarbeidelse og vil bli trykket våren 2010.

3 Våre viktigste arbeidsområder og resultater

3.1 Saksbehandling

Arverett

Spørsmålene JURK mottar vedrørende arv knytter seg både til ektefellers arverett, barns pliktdelsarv og legalarvingers forhold til testament. Vår erfaring viser at mange tror de må ha advokatbistand for å opprette et gyldig testament. JURK opplyser i slike saker om rettsreglene og bistår ikke med opprettelse av testament.

Avtalerett

Hovedregelen i JURK har frem til 2010 vært at vi ikke går inn på tolkning av den enkelte avtale. Vi gir imidlertid klientene generell rettsinformasjon, og kan bistå med å utforme forlikssklage dersom det er nødvendig å etablere et tvangsgrunnlag for å få oppfylt en avtale eller inndrive et pengekrav. I husleiesaker samt arbeidstvister tolker vi avtalen som ligger til grunn.

Ekteskap

Mange kvinner kontakter JURK for å få opplysninger om sine juridiske rettigheter vedrørende separasjon og skilsmisse, både mens de er gift/samboere og i etterkant. Brosjyrer sendes ofte ut til den rådsøkende før saken blir nærmere behandlet, slik at kvinnen i fred og ro kan sette seg ned og få kort informasjon om gangen i en vanlig separasjons- og skilsmisssak. I endel tilfeller er denne informasjonen nok til å gjøre kvinnen selvhjulpent. Hvis kvinnene ønsker mer bistand gjelder dette gjerne deling av midler etter samlivsbrudd, deling av felles gjeld samt spørsmål rundt barnefordeling.

Ugift samliv

Det hersker mange misforståelser om samboeres rettsforhold. Behovet for rettskunnskap er derfor stort. I mange tilfeller kan det gi meget negative utslag for samboere som ikke har tatt sine forholdsregler. Spesielt vil vi peke på mange misforståelser vedrørende opparbeidelse av økonomiske rettigheter i samboerskap samt arverett etter samboere. De nye reglene som kom i 2008 har desverre ikke bidratt til å gjøre dette området lettere for ugifte kvinner – tvert i mot. Vi ser også at kvinner i mange tilfeller avtaler dårligere vilkår i en samboerkontrakt enn det loven gir dem.

Barn og foreldre

Samfunnsdebatten om barneloven, samværsavtaler og fedres rettigheter i forhold til barna, synes å ha aktualisert latente konflikter. De siste årene har vist en stor økning i antall henvendelser om foreldreansvar, samværsavtaler og barnebidrag. Vi ser også stadig flere henvendelser vedrørende spørsmål om risikoen rundt at den ene foresatte skal ”kidnappe” barnet i forbindelse med utenlandsturer etc.

Fengselssaker

Vi opplever at det er et stort behov for rettighetsinformasjon og konkret rådgivning overfor innsatte. Kvinner i fengsel er en minoritet blant innsatte i Norge og møter forskjellige problemer enn menn i møtet med straffeapparatet. Dette kan for eksempel være problemer i forhold til samvær med barn man har hatt boende fast hos seg eller graviditet i fengsel. Vi får også inn mange spørsmål om straffegjennomføring, gjeld, vold og mishandling.

For å nå ut til klientmassen har vi hatt fast mottak på Bredtveit sikrings- og forvaringsanstalt hver tredje onsdag. I tillegg til har vi besøkt Drammen, Ravneberget, og Sandefjord fengsel. Ved oppstart hvert semester har JURK holdt informasjonsmøte på Bredtveit. Saksmottakene har vært opprettholdt gjennom hele semesteret. Antall klienter per mottak har vært varierende.

Samarbeidet med fengslene varierer sterkt. Vi opplever i endel tilfeller at fengslene er uforberedt på at vi skal ha mottak hos dem til tross for at avtalene er gjort i god tid før vi skal komme og at vi ringer dagen før for å minne om avtalen. Det er ofte i disse tilfellene at fengslene opplyser oss om at det ikke er noen innsatte som ønsker å snakke med oss. Dette får oss til å stille spørsmål ved om det er reelt, eller om det er en unskyldning fengselet kommer med for å dekke over manglende kommunikasjonen innad i fengslet om vårt forestående besøk. Det har skjedd flere ganger at vi har holdt mottak til tross for at vi i utgangspunktet fikk beskjed om at ingen innsatte hadde meldt seg, og da kommer klienter.

Gjeldssaker

JURK bistår klienter som har større eller mindre gjeldsproblemer, blant annet med å få betalingsutsettelse, rentefritak eller med å opprette nedbetalingsavtaler med kreditorene. I noen tilfeller kommer vi også med forslag til endelig oppgjør med kreditorene. Dette opplever vi relativt ofte at kreditorene akseptere. Er det ikke mulig å komme til enighet med kreditorene angående betalingen av gjelden, kan JURK bistå med å fremsette søknad om frivillig eller tvungen gjeldsordning gjennom namsmannen.

I en del saker oppstår gjeldsproblemene i forbindelse med oppgjør etter et samlivsbrudd. Eksempler på dette er kvinner som overtar felles gjeld eller kausjonerer - mer eller mindre bevisst og frivillig - for partnerens gjeld. JURK kan bistå med eget forsøk på frivillig løsning (utenrettslig gjeldsordning) overfor kreditorene, og med

Vi har i 2009 hatt et økende antall gjeldssaker. Siden 2008 har disse sakene økt sterkt; fra 82 til 185 i 2009. Sakene er ofte svært tidkrevende, da mange klienter er såpass ressursvake at de trenger mye bistand av ikke – juridisk art, for eksempel innhenting av dokumentasjon. Vi har vunnet to saker i forliksrådet hvor vi bestred gjeldskravet på vegne av klient.

For å imøtekomme det enorme behovet for informasjon om gjeldsproblematikk, samt bygge opp under JURKs prinsipp om hjelp til selvhjelp, utarbeidet vi i samarbeid med våren 2009 en ny brosjyre og en film om gjeld; "Gjeld i fengsel". Økonomisk har vi fått støtte fra Justisdepartementet for utarbeidelse og trykking. Filmen og brosjyren har blitt svært godt tatt imot, og i 2009 sendte vi mange gjeldsfilmer. Alle fengsler i Norge skal nå ha fått minst ett eksemplar og det samme gjelder overgangsboliger.

På bakgrunn av tiden og ressursene som gruppen har brukt på dette saksområdet, må vi i større grad å henvise våre klienter til å gjøre en større del av arbeidet selv ved hjelp av våre brosjyrer og veiledninger samt henvise klienter til kommunale gjeldsrådgivere. Vi har desverre opplevd at de økonomiske rådgiverne både har dårlig kunnskap og kapasitet, men disse har tross alt en plikt til å bistå skyldnere som er i økonomisk uføre. Vi opplever likevel at det er svært begrenset hvilken bistand disse kan tilby, og det er ofte lange ventelister, og ser at vi også i 2010 vil måtte bruke mye tid på disse klientene.

Volds- og mishandlingssaker

JURK bistår kvinner som er eller har vært utsatt for mishandling, voldtekt, incest eller andre overgrep. Dette gjelder både spørsmål vedrørende for eksempel anmeldelse, samt søknad om

voldsoffererstatning. JURK har også hatt noen få saker vedrørende rettferdsvederlag og kommunal erstatning ved omsorgssvikt under barnevernet.

Sakene hvor vi bistår klientene med å søke erstatning er generelt meget omfattende og tidkrevende. Særlig innhenting av dokumentasjon tar uforholdsmessig lang tid, da vi fra tid til annen må purre på ulike behandlere før de sender nødvendig dokumentasjon. Det å skrive søknad om slik erstatning tar tid, både på grunn av selve saksgangen og den personlige prosessen som hver klient går gjennom.

Mange av klienten behøver støtte og tett oppfølging for å komme seg gjennom den prosess det er å søke om voldsoffererstatning og rettferdsvederlag. Årsaken til dette er blant annet at klientene ofte er veldig sårbare og gjerne lider av store psykiske skader som følge av overgrep. I disse sakene blir vår rolle som medmenneske ofte viktig hjelp til klienten.

Som hovedregel har vedtakene vi får på søknadene vi sender på vegne av klienter vært godt begrunnet. Imidlertid ser vi tendenser som tilsier at vi i fremtiden bør prøve forvaltningsvedtakenes gyldighet i saksbehandlingsfeil ytterligere. Søknadene om erstatning vi sender til Statens Sivilrettsforvaltning og til Kontoret for voldsoffererstatning blir ofte innvilget. JURK vurderer at dette kan forklares med at mange av sakene objektivt sett er svært grove, i tillegg til at vi bruker mye tid på hver klient.

Gjennom vårt arbeid med andre saker møter vi også relativt ofte kvinner som har vært utsatt for vold av sine nærmeste. Disse kvinnene tar kontakt med oss på grunnlag av andre problemer, og voldsproblematikken kommer gjerne frem i en bisetning. Vi opplever gjennom vårt arbeid at vold i nære relasjoner er et stort problem og at dette er kvinner som trenger bedre opplysning om sine rettigheter. Mange anmelder ikke – av ulike grunner - og de oppsøker heller ikke annen form for hjelp. Det er et stort udekket behov for tilgjengelig informasjon om hva man kan gjøre og hvilke rettigheter man har som voldsutsatte kvinne. Det er også et stort udekket behov for mer juridisk hjelp i skifte og barnefordelingssaker i saker hvor kvinnen har vært utsatt for vold.

Mange kvinner bagatelliserer den volden de har blitt utsatt for. Endel føler seg selv ansvarlig, og tror den behandlingen de blir utsatt for er rettmessig. Mange er usikre på hva de kan gjøre videre – og hva de vil gjøre videre. De er redd for at de ikke vil bli hørt og at deres problem er for lite til å bli tatt alvorlig. Vold i nære relasjoner fører videre til andre problemer for disse kvinnene, ikke bare fysisk, men også psykisk, økonomisk osv.

Vi får også spørsmål om hva man kan foreta seg i en krisesituasjon hvor kvinnen er midt i en voldssituasjon. Dette gjelder i flertallet av tilfellene vold i nære relasjoner. Vi gir informasjon om bistandsadvokatordningen, sikkerhetstiltak som voldsalarm og besøksforbud, og viktigheten av politianmeldelse.

Vi opplever, på tross av at vold i nære relasjoner skal være et satsningsområde, at kvinner som tar kontakt med politiet blir møtt med uvitenhet. Vi har fått tilbakemeldinger på at kvinnene som forsøker å anmelde et familiemedlem for vold ikke blir tatt alvorlig, at hun får feil opplysninger fra politiet og/eller at hun blir frarådet å anmelde da politiet ikke vil bruke ressurser på saken siden den uansett vil bli henlagt. Dette ser vi på som svært alvorlig. Kvinners møte med politiet er et område vi ønsker å kartlegge ytterligere i løpet av 2010.

Bolig

De senere år har vi sett en stadig økning i saker vedrørende fast eiendom, og økningen fordeler seg jevnt over alle problemstillinger. Dette er til dels tidkrevende og vanskelige saker med store verdier på spill.

De fleste sakene JURK har innenfor kategorien bolig gjelder mangler ved endt leieforhold, oppsigelse av leieforhold og dekning av utgifter i forbindelse med leie av leiligheten. Vi bistår både leietakere og utleier.

JURK gir også konkret veiledning i de fleste andre saker som berører fast eiendoms rettsforhold, blant annet servitutter, hevd, tomtefeste, nabokonflikter og rettsvernsspørsmål.

I 2009 har JURK hatt en del odels- og åsetesaker. Vi har registrert at mange kvinner får problemer med det økonomiske oppgjøret etter skilsmisse fordi det hersker forvirring rundt hvordan reglene i ekteskapsloven virker når det er odel inne i bildet.

Utlendingsrett

På dette området har vi i 2009 gitt mye generell veiledning. Vi opplever at mye av jobben vår på dette området går ut på å forklare klientene hva som skal til for å få oppholdstillatelse i Norge samt forklare dem hva slags vedtak som har blitt fattet mot dem og hvorfor. Særlig har vi hatt spørsmål vedrørende familieinnvandring.

Arbeid

Vårsemesteret 2009 var spesielt hektisk for gruppen - sannsynligvis grunnet finanskrisen? Vi opplevde da en voldsom pågang av saker som omhandlet permittering og oppsigelse, og da spesielt oppsigelse i kombinasjon med graviditet. Forholdene rundt gravide har i tråd med den alminnelige samfunnsgangen modererte seg noe høsten 2009. Likevel opplever vi fortsatt en høy pågang av oppsigelsessaker. Permittering noe mindre.

Arbeidstakere som ikke får utbetalt lønnen de har krav på, har i 2009 vært et stort problem. I slike saker bistår gruppen i første omgang med sending av påkrav, før vi eventuelt tar videre rettslige skritt som Forlikrådet eller konkursvarsel/begjæring. Dette semesteret har vi vært i hatt én lønnstvist inne for Forlikrådet. Videre har vi i to klager inne som vil komme opp i løpet av vårsemesteret. Vi har i tillegg begjært en arbeidsgiver konkurs som følge av manglende lønnsutbetaling til tre av sine arbeidstakere.

Ellers erfarer vi at mange arbeidstakere jobber uten kontrakt. Dette ser vi spesielt i service – og handelsnæringen.

I løpet av året har vi bistått klienter i åtte forhandlingsmøter og tre drøftelsesmøte.

Ellers består endel av vårt arbeid i å gi opplysning og veiledning til klienter om hvilke rettigheter de har, og hva de kan kreve i henhold til kontrakt og lov.

JURK yter også rettshjelp til arbeidsgivere i tillegg til arbeidstakere. Vi har sett ut fra henvendelsene til oss at mange kvinnelige arbeidsgivere havner i en vanskelig situasjon på grunn av rettsvillfarelse eller mangel på informasjon. JURK bistår da gjerne med å gi ut generell informasjon om gjeldende regelverk, noe som i sin tur vil gagne arbeidstakere.

Trygd

Vi har fortsatt stor pågang av saker som omhandler NAV. JURK hjelper i trygdesaker hovedsakelig til med klageprosessen til et vedtak. Samtidig har vi også stor pågang av klienter der NAV har misligholdt sin generelle opplysnings- og veiledningsplikt etter forvaltningsloven. Slik svikt hos NAV resulterer ofte i at vi gaper bredere i trygdesaker enn hva vi egentlig skal, da å henvise en klient tilbake til NAV som ikke overholder sin plikt, ofte føles veldig utilstrekkelig.

Det er videre et stort spenn i forhold til sakene som kommer inn. På den ene side får vi saker der klienten har vært utsatt for den verste behandling av NAV. Sakspapirer er borte, feil informasjon blir gitt og klienten blir kasteball mellom instansene da ingen vil vedkjenne seg vedkommende. På den annen side mottar vi også en del saker der klienten ikke fyller vilkårene for å klage. Vi tar da en nærmere vurdering i forhold til om saken skal tas videre.

Generelt ser JURK tendensen til at dårlig og sviktende saksbehandling hos NAV er eskalerende.

Sosial

Den typiske klient innenfor kategorien sosial har lav eller ingen utdanning, elendig økonomi, svak familietilknytning og endel av de har minoritetsbakgrunn.

En del av sakene gjelder kvinner som faller utenfor folketrygdens ytelser, fordi de ikke oppfyller ett eller flere av lovens vilkår. Noen saker har også handlet om kvinner som etter et langt ekteskap ikke har mulighet til å få jobb på dagens arbeidsmarked, og som heller ikke har opparbeidet seg rettigheter til ytelser etter trygdeloven.

Vi mottar endel saker vedrørende klage på sosial bolig. Sakene kan imidlertid være vanskelig å få til resultater på, blant annet fordi sosial bolig-ordningen er svært hardt presset fordi det ikke finnes nok boliger.

3.2 Rettighetsinformasjon

I tillegg til saksbehandlingen og partsrepresentasjon i konkrete saker, står JURK for et bredt informasjonsarbeid. Utarbeidelse av brosjyremateriell samt foredrag og samtale med ulike kvinnegrupper. Rer en viktig del av dette arbeidet, og vår erfaring er at vi på denne måten kan nå ut til flere kvinner. JURK arbeider under prinsippet om ”hjelp til selvhjelp”. Bruken av brosjyrer gjør klientene bedre i stand til å orientere seg om sin rettsstilling og fremme sine rettigheter. Informasjon har i så måte en klar forebyggende effekt, og mange konflikter blir mindre ressurskrevende når det eksisterer lettfattelig informasjon i form av brosjyremateriell. Dette letter også presset på rettsapparatet og på offentlige kontorer.

Nye brosjyrer i 2009:

- Informasjonsfolder om håndtering av gjeldsproblemer
- Kafefolder om gjeld
- Informasjonsfilm om gjeld– samarbeid med Juss-Buss
- ”Ingen vet hva som skjer i mitt hus. Kun jeg kjenner min smerte” Samarbeidsprosjekt med Krisesentersekretariatet om en brosjyre vedrørende vold i nære relasjoner. En del av Regjeringens handlingsplan mot vold i nære relasjoner. JURKs arbeid har vært å utarbeide det juridiske innholdet. Brosjyrene har blitt oversatt til flere ulike språk: Samisk, arabisk, urdu, farsi, tyrkisk, russisk samt engelsk.
- Children and parents (oppdatert samt oversatt fra norsk til engelsk)

- Rights and responsibilities of marriage (oppdatert samt oversatt fra norsk til engelsk)

I tillegg driver vi som nevnt med omfattende grad av informasjon, opplæring og kurs.

I 2009 har vi drevet rettighetsinformasjon på ulike måter, blant annet:

- **Familierett**

Undervisning av elever ved Ullern vgs. i familierett, der både ugift samliv, ekteskap og skifte ble omhandlet.

- **Fengsel**

I anledning JURKs fengselsmottak, har vi informasjonsmøter for å informere om hva vi kan bistå kvinnene med. JURK opplever ulike form for medvirkning fra fengslene når det gjelder å nå ut til med informasjon til de innsatte, på tross av at vi ser at det er et stort udekket rettshjelpsbehov blant disse kvinnene. I løpet av 2009 gjennomførte vi 25 fengselsmottak.

- **Kvinner med minoritetsbakgrunn**

Skoleprosjektet og diskrimineringsprosjektet

3.3 Informasjon til minoritetskvinner: skoleprosjektet og diskrimineringsprosjektet

Erfaringene JURK har gjort seg ved enden av 2009 er at mange minoritetskvinner har et stort udekket behov for informasjon om rettigheter og plikter i det norske samfunn. Vi ser dog at gruppen ”minoritetskvinner” er svært sammensatt, og at vi har behov for et omfattende samarbeid med kvinnene selv og deres ressurspersoner for å kunne gi dem den informasjon de trenger mest.

Kombinasjonen informasjon og saksmottak ser ut til å være en god måte å nå mange kvinner på. Vissheten om at kvinnene kan ta opp sine konkrete saker i etterkant av rettighetsinformasjonen ser blant annet ut til å gi en følelse av nytte.

Mer om skoleprosjektet

JURK har de siste årene drevet oppsøkende virksomhet overfor innvandrer miljøene. Målet har vært å nå denne kvinnegruppen med de samme tilbud som vi har til resten av landets kvinner; gratis juridisk rådgivning, forebyggende og rettsopplysende arbeid og rettspolitisk engasjement.

Siden 2005 har en gruppe holdt foredrag for innvandrerkvinner om sentrale rettigheter og plikter i Norge. Foredraget dreier seg om rettigheter knyttet til ekteskap, opphold i Norge, barn, husleie, arbeidsrett, fri rettshjelp samt vold og mishandling. I år har gruppen holdt 26 foredrag. Opplæringen er blant annet holdt på voksenopplæringscenter, Røde Kors - kvinnekafeer eller Frivillighetssentralene. Vi har også hatt noen saksmottak i sammenheng med foredragene. Dette gjør vi fordi vi vet at mange av de kvinnene vi treffer der, ikke kommer til kontoret vårt av seg selv, og heller ikke har mulighet til å ringe som følge av mangelfulle språkkunnskaper.

Kvinnene vi har møtt er fra mange forskjellige land, blant annet Kina, Thailand, Burma, Kambodsja, Sri Lanka, India, Pakistan, Afghanistan, Somalia, Marokko og Polen. De fleste har vært i Norge mellom ett og tre år, men vi har også møtt kvinner som har vært i Norge i 10 år. Språkkunnskapene er veldig varierende, og dette er relativt utfordrende.

Flere kvinner blir overrasket over informasjonen vi gir, ikke minst informasjonen om at man har innsynsrett i ektefellens økonomi samt at det ikke er lov å slå barn. Ellers har kvinnene ofte spørsmål om NAV – saker og om oppholdstillatelse.

I desember holdt vi vårt første skoleprosjekt for menn – i en separat gruppe. Samme innhold – fokus på reell likestilling mellom kjønnene. Vi opplever et stort, udekket rettsinformasjonsbehov for menn, og vil i 2010 videreutvikle vårt arbeid med å nå denne gruppen. For å gi kvinnene reell mulighet til å endre på forholdene sine i privatlivet og i arbeidslivet er det helt vesentlig at mennene kan være støttespillere og ikke motstandere, og JURK innser at vi også har et ansvar i denne sammenheng.

Diskrimineringsprosjektet

Nytt for JURK er et prosjektet som omhandler rettighetsinformasjon innen diskriminering. Prosjektet er et samarbeid med Avdeling for kvinnerett, barnerett, likestillings – og diskrimineringsrett ,KVIBALD, ved UiO, og cand.jur. Tina Nordstrøm og professor Anne Hellum. Prosjektet har utviklet et informasjonsprogram om diskrimineringsvernet til innvandringskvinner. JURK drar ut og holder foredrag for innvandrerkvinner og tar inn saker i etterkant av foredraget. Prosjektet har blitt observert av Nordstrøm. Gruppen som har jobbet med prosjektet har også mottatt skoleing i rettighetsinformasjonsformidling og diskrimineringsrett av Nordstrøm.

Dette har vært en ny og spennende erfaring for den gruppen som har hatt ansvar for dette på JURK, ettersom de ikke hadde drevet oppsøkende virksomhet tidligere. Til tross for at mange av kvinnene vi møter ikke er aktive i arbeidslivet, er diskriminering et tema som berører dem på mange andre områder, for eksempel i forhold til bolig. Svake norskkunnskaper har imidlertid vært en utfordring ved noen av stedene vi har vært. Da JURK ikke har mulighet til å stille med tolk, forutsetter prosjektet således et minimum av norskkunnskaper for at tilhørerne skal få noe utbytte.

Høstsemesteret er det holdt åtte foredrag. Målet var i utgangspunktet å få til rundt ti. I gjennomsnitt møter det mellom 15 – 20 kvinner til hvert foredrag. Hver foredragssesjon varer i alt fra 1-2 timer. Vi har også blitt igjen og spist enten lunsj eller middag med kvinnene etter foredraget og klientmottaket.

Prosjektet har også utviklet en brosjyre i diskrimineringsrett som skal trykkes i løpet av mars 2010. Brosjyren og foredraget har ikke bare blitt testet ut for kvinnegruppene for å oppnå sin nåværende for, men også vært utderlagt utstrakt kvalitetssirking. Informasjonsmaterielle har blitt presentert på avdelingsseminar for forskerne på KVIBALD, her fikk vi først og fremst tilbakemeldinger på det faglige innholdet. Vi arrangerte et referansegruppeseminar bestående av ulike innvandrerkvinner, interesseorganisasjoner og Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO), her fikk vi tilbakemeldinger både på innhold, form og språk. LDO skal også foreta en siste kontroll av innholdet før trykking i januar.

Prosjektet har også hatt pressedekning:

- Utrop: Avisen Utrop omtalte prosjektet i avis nr.16, 12-25 november. Journalisten, Sheema Adam, var med på et foredrag og intervjuet både Tina Nordstrøm og Laddi Singh fra JURK.

- Radio Norge: Prosjektet var også hovedinnslaget i radioprogrammet Babel på Radio Norge 24.11.09, som holdes av Anders Høglund. Journalisten, Isac Treakrem, var både med på et foredrag og intervjuet Tina Nordstrøm.

Informasjonsmaterialet har gjenntatt ganger blitt revidert i løpet av høsten og vi føler at vi nå sitter på et godt informasjonsmaterielle til videreføring av diskrimineringsrettsprosjektet på JURK.

Mars 2010 skal prosjektet presenteres på seminar. For å lese mer om prosjektet vises det til Publisering i Kvinnerettslig skriftserie våren 2010.

3.4 Rettspolitisk arbeid

3.4.1 Høringer

JURK er fast høringsinstans, og utformer høringsuttalelser vedrørende lovforslag som berører våre saksområder. Alle høringer ligger på vår nettside, www.jurk.no. I 2009 skrev JURK følgende høringsuttalelser:

- Åpen høring om rettshjelpsmeldingen
- Høringsuttalelse vedrørende endringer av utlendingsloven og kravet om fire års utdanning eller arbeidserfaring i Norge for referansepersoner med oppholdstillatelse på humanitært grunnlag i saker om familiejenforening.
- Høringsuttalelse effektivisering av allmenngjøringsordningen og solidaransvar
- Høringsuttalelse vedrørende endringer i arbeidsmiljølovens regler om midlertidig ansattelse
- Høringsuttalelse vedrørende generelle endringer i arbeidsmiljøloven
- Høring om endringer i inkassoforskriften
- Høringsuttalelse vedrørende forslag til et helhetlig diskrimineringsvern
- Høringsuttalelse vedrørende forslag til endringer i barnelova § 30

3.5 Annet rettspolitisk arbeid

I 2009 har vi også hatt andre rettspolitiske prosjekter:

8 -mars - markering

I 2007 lanserte JURK kampanjen ” Du kan ikke leve på luft og kjærlighet ” i sammenheng med 8. mars. Denne kampanjen har som formål å bevisstgjøre kvinner rundt ulike juridiske sider ved ugift samliv, spesielt gjelder dette de økonomiske utfordringene. Kampanjen ble videreført i 2008 og 2009.

Vi hadde stands mellom klokka 12.00 og 15.00 to ulike steder steder i Oslo Sentrum hvor vi delte ut samboerkontrakter, brosjyren om ugift samliv samt brosjyrer om JURK. Vi opplevde at markeringen vår ble tatt godt imot; både yngre og eldre kvinner tok gjerne imot denne gaven på 8. mars og det var tydelig mange som ble minnet på viktigheten av å regulere sine samboerskap.

Voldsmarkering 25. november

Den 25. november er FN's internasjonale dagen for bekjempelse av vold mot kvinner. JURK mener at denne dagen er en god anledning for å sette fokus nettopp på dette

temaet. Dessuten er det alltid greit å ha en bestemt frist å jobbe frem mot. De siste 3 årene har vi derfor hatt markeringer, noe vi planlegger å fortsette med i fremtiden.

Dagen ble i 2009 markert med stands i flere byer i Norge med hjelp av de andre rettshjelpstiltakene. I Oslo stod Juss-Buss sammen med JURK. Jussformidlingen hadde stand i Bergen, Jushjelpa i Midt-Norge stod i Trondheim og Jusshjelpa i Nord Norge hadde stand i Tromsø.

JURK har utarbeidet en del materiell. En rød varseltrekant med ordet ”vold” inni ble symbolet for kampanjen, da nettopp målet med kampanjen var å advare og sette fokus på hvor den nedre grensen for vold er. Slogordet er ”Vold i nære relasjoner – hvor går grensen?”. Brosjyren vi har utarbeidet er selve kjernen i prosjektet og inneholder informasjon om hvor den nedre grensen for vold går, samt hvor man kan søke hjelp. For å gjøre oss mest mulig synlige denne dagen har vi alle t-skjorter til deltakerne på standen som passer utenpå vinterjakka med samme varseltrekant på. Vi har også trykket opp klistermerker som ble satt på kaffekoppene som vi delte ut. I 2009 delte vi ut 2000 brosjyrer bare i Oslo samt 1500 til sammen i Bergen, Trondheim og Tromsø.

På kvelden arrangerte vi debatt om vold i nære relasjoner.

Sjak Håheim (politiadvokat), Marianne Børseth-Hansen (politiadvokat), Inger Lise Larsen (Oslo Krisesenter) og Ragnhild Hennem (professor i straffeprosess ved UiO) satt i panelet.

Panelet var godt sammensatt, og samspillet mellom de ulike debattantene var godt. Alle sider av saken ble belyst, og de var faglig dyktige. Oppmøtet var godt. Målet for debatten var å sette fokus på regelverket vi har i dag om vold i nære relasjoner, og hvordan disse blir praktisert.

Vi takker Bufetat for økonomisk støtte til vårt arrangement i 2009.

Fri rettshjelp

JURK har også i år samarbeidet med de andre studentrettshjelpstiltakene om felles ståsted i forhold til hva som må legges vekt på i forhold til utarbeidelse av ny lov om fri rettshjelp. I april var daglig leder samt en saksbehandler på åpen høring om rettshjelpsmeldingen.

35 – års jubileumsfeiring

I august feiret JURK seg selv med debatt på dagen og fest for nåværende og tidligere JURKere samt gode støttespillere på kvelden. Tema for debatten var majoritetsfeminismens møte med minoritetsfeminisme. En spennende debatt og en hyggelig markering på kvelden.

Stand på MIRA

MIRA –senteret feiret 20 – års jubileum 14. november. I den anledning takket vi ja til invitasjonen om å være med samt ha en informasjonsstand.

Stand på Feministkonferanse

I oktober arrangerte Kvinnefronten Feministkonferanse i Oslo. Blant andre medvirkende organisasjoner var blant annet Antirassistisk senter, Manifest senter for samfunnsanalyse, Likestillings – og diskrimineringsombudet, Fett, RadiOrakel og

Reform ressurscenter for menn. Vi deltok på flere debatter og hadde informasjonsstand om JURK.

Årets TV-aksjon

Tema for TV – aksjonen 2009 var ”Hjelp til kvinner hjelper flere”. Arrangør var CARE. Da JURK opplevde at tema og målgruppen for aksjonen var midt i vårt nedslagsfelt tok vi kontakt med CARE for å tilby får hjelp. Alle ansatte på JURK brukte derfor en arbeidsdag på å sitte på et call – senter for å ta imot frivillige i forbindelse med aksjonen.

Deltagelse og ansvarlig for stand i forbindelse med Juristenes dag i september

For første gang deltok JURK på arrangementet ”Juristenes dag” arrangert av Juristforeningen. JURK tok ansvar for standen på Grønland torg, men våre saksbehandlere bidro også på de to andre standene.

Åpent møte om samboerskap

Åpent møte om samboerskap ble arrangert onsdag 28. Oktober. Ola Viken, Lucy Smith og Tove Merethe Voldebekk foreleste om henholdsvis samboeres økonomiske forhold, barnerett og de nye arvereglene for samboere.

3.6 Internasjonalt arbeid

3.6.1 Tanzania-prosjektet, samarbeid med KWIECO

JURK har siden 2005 hatt en samarbeidsavtale med med et rettshjelpstiltak i Tanzania; KWIECO. KWIECO står for Kilimanjaro Women Information Exchange and Consultancy Organ. I stor grad jobber KWIECO etter samme prinsipp som JURK. Mye av arbeidet er basert på frivillig innsats. Dessuten er dette den eneste organisasjonen i Kilimanjaro-regionen som driver både med rettsopplysning og rettshjelp, i tillegg til at de fører prinsipielle saker for retten.

Til tross for at Tanzania har inkorporert Kvinnekonvensjonen (CEDAW) i grunnloven, er situasjonen i praksis at den patriarkalske kulturen og sedvaneretten dominerer. Et særskilt problem er at kvinners tilgang til jord etter sedvanen er prisgitt deres forhold til menn. Kvinnens status defineres gjennom deres rolle som døtre, hustruer eller søstere. Som gift har kvinnen eksempelvis bruksrett til jord, så lenge ektemannen lever. Etter ektemannens død, returneres eiendomsretten som regel til mannens slekt. Dette er noe som er med på å opprettholde et skjevt maktforhold mellom kjønnene, og fører til et samfunn hvor overgrep mot kvinner og barn er en del av hverdagen. Folk flest kjenner ikke til sine formelle rettigheter, og om det gjør det, er det de færreste som mulighet til å hevde dem i praksis.

HIV/AIDS-epidemien også et særlig problematisk for kvinner. Den nasjonale lovgivning fokuserer på forebygging av virusspredning, men det finnes ikke lovregler som gir rettighetene til dem som allerede er rammet. Da kvinner i Tanzania i liten grad råder over egen seksualitet, utgjør de en større andel av de smittede. Sex er ansett for å være en av mannens rettigheter på bakgrunn av medgiften han har betalt for å gifte seg med henne. Smittefaren forsterkes av at ektemenn ofte har sex med kvinner utenfor ekteskapet, samt systemet med flerkoneri ikke er uvanlig. En kvinne kan ikke diskutere seksualitet med sin mann. Hun kan ikke stille krav til bruk av kondom eller HIV-testing. Selv om hun vet at mannens elskerinne er HIV-smittet, tør hun ikke si nei til sex.

KWIECO har som mål å gi mennesker nødvendig rettshjelp. Rettshjelp skal tilbys alle, men det er særlig fattige kvinner, menn og barn prosjektet retter seg mot. En annen målsetting er å endre det patriarkalske samfunnet, slik at kvinner ikke bare formelt, men også reelt sett oppnår like rettigheter som menn. Et tiltak for å nå denne målsettingen er å bringe konflikter som utspringer av det patriarkalske systemet inn for domstolene. Gjennom rettsavgjørelser som slår fast at kvinner er urettmessig diskriminert, vil det over tid skje holdningsendringer som vil innebære økt likestilling og respekt for menneskerettighetene. Videre er det en målsetting å arbeide for lovreformer. Prosjektet skal gjennomføre holdningsskapende arbeid for å fremme generell respekt for menneskerettigheter i Kilimanjaro-regionen. For å oppnå langsiktige resultater vil holdningsarbeidet rettes spesielt mot barn og unge.

Fra JURKs side, består arbeidet i hovedsak av prosjektforvaltning, blant annet oppfølging og rapportering til FOKUS om fremdrift, samt overføring av penger til parnerorganisasjonen. En annen viktig side av arbeidet er å følge opp en gjensidig erfaringsutveksling. Selv om forholdene i Norge og Tanzania er svært forskjellige, jobber både JURK og KWIECO for å fremme kvinners rettsstilling og yte gratis rettshjelp. Ved prosjektbesøk og utveksling av månedlige nyhetsbrev får begge organisasjonene innsikt i hverandres drift, noe vi alle har dratt nytte av både praktisk og som inspirasjon for videre arbeid. I mai i 2009 var representanter for KWIECO på besøk i Norge og i november i 2009 var JURK på en vellykket prosjektreise i landsbyen Moshi som er der KWIECO har sitt kontor. JURK var svært fornøyd med organisasjonens utvikling og det konkrete arbeidet for å bedre kvinners rettigheter.

I 2008 fikk JURK og KWIECO innvilget støtte til prosjektet via FOKUS gjennom midler tildelt fra NORAD.

For mer informasjon: se www.kwieco.org

3.6.2 Guatemala-prosjektet, samarbeid med ICCPG

I 2003 inngikk JURK en samarbeidsavtale med Institute of Compared Studies in Penal Sciences of Guatemala (ICCPG). ICCPG er en akademisk NGO som har spesialisert seg i strafferett. Instituttet koordinerer størstedelen av dets aktiviteter med universitetet i San Carlos og andre ikke-statlige organisasjoner som driver med juss og menneskerettigheter. ICCPG arbeider med implementering av teori, undervisning og lobbyarbeid, og har også samarbeidsavtaler med forskjellige enheter i Guatemalas rettssystem.

Prosjektet JURK har støttet har tittelen ”Frihetsberøvede kvinners rettigheter”. Fengslede kvinner er en svak og ofte glemt gruppe i samfunnet i Guatemala, og det er behov for å sette søkelyset på temaet. Ofte blir kvinnene diskriminert på bakgrunn av etnisk bakgrunn og liten økonomisk evne. Fra prosjektets start i 2003 har programmet foretatt flere undersøkelser som gjelder kvinners soningsforhold, og kvinners møte med rettssystemet. Undersøkelsene viser at rettssystemet i Guatemala ikke tar hensyn til kjønnsperspektivet, og at det foreligger systematiske brudd på menneskerettighetene. Bortsett fra undersøkelsen ICCPG har foretatt, finnes det ingen studier i Guatemala som spesifikt tar for seg kvinners soningsforhold i et kjønnsperspektiv.

Prosjektet har hatt tre mål:

- Mål 1: Bedre mottakeligheten og inkorporeringen av kjønnsperspektivet i rettssystemet i Guatemala

- Mål 2:Anvendelse av kjønnsperspektivet i rettsprosessen for å fremme menneskerettighetene
- Mål 3:Fremme juridiske instrumenter og mekanismer som garanterer overholdelse av menneskerettighetene i forhold til kvinner i rettssystemet

En stor utfordring for oppfyllelse av prosjektets mål er korrupsjonen som gjennomsyrrer både myndighetene og rettssystemet i Guatemala. Dette forhindrer og vanskeliggjør initiativ og forslag for å bedre rettssystemet, spesielt i forhold til kvinners rettssituasjon. Politivold er utbredt og stilltiende akseptert i Guatemala. Prosjektets aktiviteter og rettssaker mot politivold medfører derfor høy risiko. Rettssakene er imidlertid av prosjektet definert som nødvendige å gjennomføre for å bedre og ivareta kvinners rettsstilling.

Prosjektet har vært innvilget støtte gjennom TV-aksjonen 2005 ” Vold mot kvinner”.

I april 2008 vant ICCPG rettssaken mot to polititjenestemenn som var dømt for voldtekt og tortur mot en mayakvinne mens hun satt i varetekt. Rettssaken var historisk i Guatemalas rettshistorie, da det var første gang at polititjenestemenn ble dømt for overtredelser i tjenesten. Saken har skapt juridisk og politisk presedens, og prosjektet ønsker i tiden fremover å jobbe for å føre flere saker for retten for ivaretagelse av og respekten for frihetsberøvede kvinners rettigheter.

JURKs prosjektansvarlige for prosjektet gjennomførte to prosjektreiser i 2009; i januar samt i juni.

Da prosjektets mål og ledelse ble endret i løpet av 2009 har JURK valgt å avslutte samarbeidet med ICCPG. Vi ønsker dem lykke til i sine nye arbeidsoppgaver.

Et nytt samarbeid i Guatemala er godkjent av JURK og innvilget støtte for 2010 fra FOKUS og Norad; MTM. MTM er en organisasjon som arbeider for å bekjempe vold og diskriminering mot kvinner. Organisasjonen fokuserer både på rettighetsinformasjon, kursing i rettigheter for voldsutsatte kvinner, samt med praktisk rettshjelp og sakførsel. Ønsker du ytterligere informasjon bes du ta kontakt med JURK.

3.6.3 Besøk i Litauen

JURK hadde frem til 2008 et samarbeid med WIIC – et rettshjelpstiltak som på samme måte som JURK henvender seg til kvinner og har reell likestilling mellom kjønnene som målsetting.

I november var to saksbehandlere på JURK tilbake i Litauen i forbindelse med en internasjonal konferanse som ble arrangert om temaet vold i nære relasjoner. De holdt innlegg om Norges praksis og handlingsplaner i forhold til vold i nære relasjoner. Representanter fra Sverige, Danmark, Latvia, Litauen og USA holdt også innlegg om sitt lands praksis. Erfaringsutvekslingen var meget lærerik.

4 Statistikk

4.1 Saksmaterialet og svarbrev

Saksmaterialet som ligger til grunn for rapporten er de personlige henvendelser vi har mottatt per telefon, på klientmottak og ved brev fra kvinner bosatt over hele landet. I statistikken inngår ikke henvendelser fra for eksempel skoler, kvinnegrupper og organisasjoner.

I kommentarene er tallene sammenlignet med tallene fra årsrapporten for 2008, og vi har pekt på de største endringene.

Vi registrer vanligvis ikke saker vi henviser til andre, hvis vi ikke anser det som sannsynlig at kvinnen vil komme tilbake til JURK. Det betyr at vi får flere henvendelser enn det som fremgår i statistikken. Omtrent 20% av alle saker vi får inn på mottak blir henvist til andre instanser uten at kvinnene registreres i vår statistikk.

På bakgrunn av endringer i statistikkprogram og -rutiner viser vi i årsrapporten for 2009 statistikken for 15 måneder; dvs for saker som er avsluttet i tidsrommet mellom 1.oktober 2008 til 31. desember 2009. Hvis vi legger til grunn JURKs saksbehandlingstid som er 3 uker vil dette være saker som er tatt inn i perioden september 2008 til og med november 2009.

Fra og med årsrapporten for 2010 vil vi rapportere de sakene som er tatt inn gjeldende år.

4.1.1 Type henvendelse

Type henvendelse	Antall	Prosent
Telefon/brev	2958	83,5%
Via fengsel	127	3,5%
Personlig fremmøte	467	13%
Totalt	3552	100%

Vi har hatt et økende antall henvendelser. Om vi trekker fra den ekstra perioden som det rapportes fra er den reelle økningen i samme 12 – måneders periode som årsrapporten for 2008 fra 2425 til 3105 saker. Prosentvis har vi størst økning i personlige fremmøte (fra 2% til 13%), mens vi har et prosentvis mindre antall klienter fra via fengsel (fra 12 % til 3,5 %)

I de følgende statistikkene er antallet ikke oppgitt til tider ganske høyt. Grunnene til dette er flere: Enkelte klientsamtaler kan forløpe slik at det virker upassende å stille klienten spørsmål til bruk i statistikken. Særlig kan dette gjelde saker som omhandler vold/mishandling. Frem til mai 2009 ble heller ikke statistikk for saker som ble tatt imot i fengsler fylt ut. I tillegg er det i saker innkommet pr brev ofte vanskelig å hente inn statistikk, fordi statistikk skjema i endel tilfeller blir sendt ut sammen med svarbrevet. Klienten har da fått svar på det hun lurte på, og statistikk til oss går nok lett i glemmeboka.

Klientens spørsmål blir registrert innenfor 22 juridiske problemområder i databasen. Hver klient har ofte mer enn ett spørsmål. Dersom det er flere spørsmål innen samme rettsområde, registreres det kun som en sak. Dersom klienten har flere spørsmål innen forskjellige rettsområder, registreres en sak per rettsområde.

4.1.2 Type svarbrev

Type svarbrev	Antall	Prosent
Brosjyrer	683	19%
Kortbrev	1571	44%
Langt brev	1084	31%
Muntlig svar	211	6%
Totalt	3549	100%

Hjelp til selvhjelp er et viktig prinsipp hos JURK, og i noen saker er det tilstrekkelig å opplyse kvinnen om hennes rettigheter. Dette er i stor grad standardisert gjennom utarbeidelse av brosjyrer innen en del sentrale rettsområder. Imidlertid har kvinnen ofte konkrete problemstillinger. Saksbehandleren utarbeider i disse tilfellene svarbrev som gir kvinnen veiledning i hennes aktuelle tilfelle. Enkelte sakstyper, særlig gjeldssaker og søknader om voldsoffer-/billighetserstatning, krever mye arbeid og kan være til behandling hos saksbehandler i opptil flere år.

Muntlige svar gis kun unntaksvis. Grunnen til dette er hensynet til klientenes rettssikkerhet. Muntlige svar skal også godkjennes av gruppa før de gis til klient.

4.2 Opplysninger om våre klienter

4.2.1 Bosted

JURK behandler saker for kvinner som er bosatt over hele landet. De fleste av klientene kommer imidlertid fra Oslo og Akershus.

Bosted	Antall	Prosent
Oslo	1731	48%
Akershus	536	15%
Aust-Agder	28	0,5%
Buskerud	201	5,5%
Finnmark	9	0,5%
Hedmark	61	2%
Hordaland	102	3%
Møre- og Romsdal	60	2%
Nord-Trøndelag	22	0,5%
Nordland	43	1%
Oppland	55	1,5%
Rogaland	78	2%
Sogn og Fjordane	23	0,5%
Sør-Trøndelag	62	2%
Telemark	54	1,5%
Troms	40	1%
Vest-Agder	33	0,5%
Vestfold	100	2,5%
Østfold	135	4%
Norden for øvrig	12	0,5%
Europa for øvrig	13	0,5%

Afrika	4	0,5%
Asia	1	0,5%
Ikke oppgitt	161	4%
Totalt	3549	100 %

Det er ingen vesentlige endringer i hvor kvinnene er bosatt fra 2008 til 2009 – og økningen av saker har med andre ord kommet fra hele landet. Også i 2009 arbeidet vi aktivt med å informere om vårt tilbud til kvinner i hele landet. Eksempelvis ble dette gjort ved å skrive artikler i ulike tidsskrifter, sende informasjonsmaterieell til biblioteker, helsestasjoner, voksenopplæringscenter, offentlige kontorer og andre. Med bakgrunn i statistikken kan man hevde at skriftlig informasjon om vårt hjelpetilbud ikke er nok, og i 2010 vil vi reise på en oppsøkende rettighetsturne til mange ulike fylker i landet. Det blir interessant å se om dette vil ha utslag på statistikken for 2010. Vi antar jo at behovet for gratis juridisk rettshjelp er stort også utenfor Oslo og Akershus.

4.2.2 Statsborgerskap

Statsborgerskap	Antall	Prosent
Norge	3293	93%
Norden forøvrig	12	0,5%
Europa forøvrig	41	1%
Afrika	43	1%
Asia	11	0,5%
Amerika	6	0,5%
Latin Amerika	1	0,5%
Andre	0	0%
Ikke oppgitt	142	3%
Totalt	3549	100 %

De fleste klientene er norske statsborgere. Statistikken ser tilnærmet lik ut som i 2008. Vi registrerer ikke hvilket land deres foreldre er fra i vår statistikk, men vi ser et økende antall klienter med ikke – europeisk bakgrunn. Vi har også stadig flere klienter som ønsker både rettighetsinformasjon og saksbehandling på engelsk eller helst sitt eget morsmål. Spørsmålet om tolk blir stadig mer aktuelt, og vi håper at vi i 2010 har mulighet til å gjøre forsøk med dette.

4.2.3 Sivil status

Sivil status	Antall	Prosent
Enke	42	1%
Gift	643	18%
Samboende	389	11%
Separert	560	16%
Skilt	29	1%
Ugift	750	21%
Ikke oppgitt	1136	32%
Totalt	3549	100 %

Litt flere separerte (økning fra 12% til 16%) og flere ugifte kvinner (økning fra 17 % til 21%) har tatt kontakt med JURK i 2009 enn i 2008. Nedgang i antall skilte kvinner fra 5 % til 1%.

4.2.4 Alder

Alder	Antall	Prosent
Opp til 20	21	1%
21 – 30	526	15%
31 – 40	774	22%
41 – 50	638	18%
51 og oppover	458	13%
Ikke oppgitt	1132	31%
Totalt	3549	100 %

Ingen vesentlige endringer fra 2008.

4.2.5 Yrke og forsørgelseskilde

Yrke	Antall	Prosent
Arbeidsledig *	143	4%
Hjemmearbeidende	52	1,5%
Selvstendig næringsdr.	75	2%
Student	208	6%
Trygdet	426	12%
Pensjonist	79	2%
I arbeid	1470	41,5%
Ikke oppgitt	1096	31%
Totalt	3549	100 %

I databaseprogrammet kan det kun oppgis en forsørgerkilde. Deltid/heltidsarbeid blir derfor ikke synliggjort i denne delen av statistikken.

* Kvinnene som har oppgitt at de er arbeidsledige har ikke blitt registrert som trygdet selv om de mottar arbeidsledighetstrygd.

4.2.5.1 Hel- eller deltidsarbeid

Stillingsandel	Antall	Prosent
Heltid	2072	58%
Deltid	336	10%
Ikke oppgitt	1141	32%
Totalt	3549	100 %

I 2009 har vi hatt en liten økning i antall heltidsansatte kvinner som har tatt kontakt med oss på 6 %.

4.2.6 Klientens inntekt

Inntekt	Antall	Prosent
Ikke oppgitt	1825	51,5%
0 - 100.000	227	6%
100.000 – 250.000	533	15%

250.000 – 300.000	382	11%
300.000 – 350.000	68	2%
350.000 – 400.000	337	9,5 %
400.000 – 500.000	133	4%
500.000 og oppover	44	1%
Totalt	3549	100%

Statistikken viser at hovedtyngden av våre klienter er relativt stabil fra 2008; det er kvinner med relativt lav inntekt. Mange av kvinnene i de øverste inntektsklasser har i realiteten få eller ingen frie midler til å engasjere advokat, grunnet stor forsørgelsesbyrde, høye boligkostnader mm. Terskelen for innvilgelse av fri rettshjelp er høy. Dette medfører at mange faller utenfor ordningen, samtidig som de ikke har økonomisk mulighet til å engasjere advokat. JURK kan for disse kvinnene være det eneste alternativet for å få rettshjelp.

Vi har en høy andel kvinner som ikke oppgir inntekt. Dette skyldes blant annet at flere kvinner opplever dette som ubehagelig å oppgi. Noen kvinner vet heller ikke hva deres inntekt er. Endel er nok også bekymret for hvorvidt vi har inntektsgrense og kanskje er vi heller ikke flinke nok når vi spør?

4.2.6.1 Forsørgersystem

Forsørgelseskilde	Antall	Prosent
Egen inntekt	1495	42%
Offentlige støtteordninger	706	20%
Mannens inntekt	0	0%
Studielån	93	3
Andre	4	0,5%
Ikke oppgitt	1251	34,5%
Totalt	3549	100 %

De aller fleste kvinner i statistikken forsørges ved egen inntekt. Kun et mindretall forsørges via mannens inntekt. Her må imidlertid påpekes at den enkelte kun oppgir en forsørgelseskilde, slik at for eksempel mannens inntekt i mange tilfeller vil bidra til forsørgelse uten at det fremkommer av statistikken. Vi har ingen vesentlige endringer i statistikken fra 2008 til 2009.

4.2.7 Hvordan fikk kvinnen kjennskap til JURK?

Kjennskap til JURK	Antall	Prosent
Via en bekjent	841	24%
Via massemedia	91	3%
På et offentlig kontor	447	13%
Løpeseddel/plakat	48	1%
Advokat/rettshjelper	142	4%
Via kriesesenter	21	1%
Internett	428	12%
Andre	290	8%
Ikke oppgitt	1241	34%
Totalt	3549	100 %

Hele 24% oppgir at de er blitt anbefalt JURK gjennom en bekjent. Dette er en økning på 6 % siden 2008. Dette kan være en indikasjon på at JURK er et etablert rettshjelpstilbud i folks bevissthet fordi det kan sies at kvinnens kjennskap til JURK gir uttrykk for hvor etablert vår virksomhet er. Men det betyr i alle fall at anbefalinger fra venninner og bekjente er vesentlig for kvinner når disse velger rettshjelpstilbud. Utenom dette ingen vesentlige endringer.

4.3 Oversikt over rettsområdene

Problemstilling	Antall	Prosent
Arbeidsrett	531	15%
Arverett	336	9%
Avtalerett	136	4%
Barn og foreldre	387	11%
Boligrett	277	8%
Ekteskap	564	16%
Erstatning/forsikring	103	3%
Fengselsrett	45	1%
Forvaltningsrett	84	2%
Folketrygdens ytelser	99	3%
Gjeld	185	5%
Fremmedrett/intern.	179	5%
Mishandling av kvinner/barn	98	3%
Personrett	12	0,5%
Rettshjelp	57	2%
Sivile saker	37	1%
Skatterett	17	0,5%
Sosialrett/helserett	39	1,5%
Strafferett	50	1,5%
Tingsrett	31	1%
Ugift samliv	262	7%
Totalt	3529	100%

Tabellen viser at kvinner har mange rettslige problemer ved samlivsbrudd, enten det er etter ekteskap eller ugift samliv. Dette er antallsmessig de rettsområder vi har flest saker innenfor, men statistisk sett ser vi at disse sakene har gått noe ned i forhold til 2008 (nedgang på ca 3%). I forlengelsen av alle sakene innenfor ekteskap og ugift samliv er det naturlig at JURK får mange henvendelser om barnerett. Fra 2008 til 2009 ser vi økning innenfor kategoriene arbeid (økning fra 12% til 15%) , bolig (økning fra 6% til 8%) gjeld (økning fra 3% til 5%).

4.3.1 Ekteskap

Problemstilling	Antall	Prosent
Formuesforholdet(felleseie/særeie)	83	15%
Ektepakt	23	4%
Underholdsplikt	4	1%
Framgangsmåte ved sep./skilsmisse	150	26,5%
Særlig om oppgjør av felles bolig	72	13%
Praktisk gj.føring av skiftet	83	15%

forøvrig		
Bruksrett til felles bolig	3	0,5%
Skjevdeling	25	4%
Oppgjør med særeiemidler	4	1%
Vederlagskrav	2	0,5%
Ektefellebidrag	4	0,5%
Brosjyre	46	8%
Annet	65	11%
Totalt	564	100%

Det er ingen vesentlige endringer i hvordan sakene innenfor kategorien ekteskap fordeler seg fra 2008. Kategoriene sett under ett er det mest spørsmål rundt gjennomføringen av det økonomiske skifte.

4.3.2 Barn og foreldre

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Daglig omsorg	35	9%
Foreldreansvar	71	18%
Samværsrett/avtaler	145	37%
Barnebidrag	41	10,5%
Barnevern	22	6%
Adopsjon	2	0,5%
Farskap	17	5%
Vergemål	6	1,5%
Annet	48	12,5%
Totalt	387	100%

Fra 2008 til 2009 ser vi en svak økning, spesielt av saker vedrørende foreldreansvar, barnevern og farskapsaker.

4.3.3 Ugift samliv

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Samboeravtale	79	30%
Eierrådighet og gjeldsforpliktelser	36	14%
Særlig om felles bolig	56	21%
Felles barn	5	2%
Gjensidig testament	10	4%
Brosjyren «Ugift samliv»	51	19%
Annen brosjyre	25	10%
Totalt	262	100%

Fra 2008 ser vi en økning i antall samlivsavtaler fra 24% til 30% og en reduksjon i saker rundt felles bolig (fra 30 % til 21%) og saker om gjensidig testament (fra 12% til 4%).

4.3.4 Trygderett

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Alderspensjon	3	3%
Attføring	12	12%

Barnetrygd	3	3%
Nedkomststønad/fødselspenger	5	5%
Ytelser til enslig forsørger	8	8%
Stønad ved sykdom	8	8%
Uførepensjon	18	18,5%
Ytelser til etterlatte	3	5%
Andre ytelser (Ftrl.)	37	37,5%
Stønad ved arbeidsledighet	2	2%
Totalt	99	100%

Saker vedrørende uførepensjon har økt mest; fra 6 % i 2008 til 18,5% i 2009. Man kan kanskje si at dette er i tråd med samfunnsutviklingen generelt, hvor det nettopp har vært fokus på den rettigheten uførepensjon er. Ellers ser vi 5 prosentpoeng reduksjon i saker vedrørende attføring, nedkomststønad/fødselspenger samt stønad ved sykdom.

4.3.5 Sosialrett

Problemstilling	Antall	Prosent
Bostøtte (kommunal/statlig)	8	20,5%
Stønad til livsopphold	5	13%
Misbrukerproblem	1	2,5%
Annet	25	64%
Totalt	39	100%

Ingen vesentlige endringer innenfor kategorien sosialrett fra 2008 til 2009.

4.3.6 Forvaltningsrett

Problemstilling	Antall	Prosent
Klage på trygdevedtak	26	31%
Klage på andre forvaltningsvedtak	23	27%
Klage på sosialvedtak	9	11%
Annet	26	31%
Totalt	84	100%

JURK ser en økning i kategorien ”klage på andre forvaltningsvedtak” fra 2008 til 2009. Denne kategorien handler om f.eks. klager til høyskoler og universitet samt klager på vedtak fra UDE. Ellers en liten økning i antall klager på trygdevedtak på 4 %.

4.3.7 Arverett

Problemstilling	Antall	Prosent
Legalarv	78	23%
Testament	71	21%
Uskifte	28	8,5%
Dødsboskifte	24	7%
Odels- og åsetesrett	42	12,5%
Annet	93	28%
Totalt	336	100%

Ingen store endringer i fordelingen av saker innenfor kategorien arv fra 2008 til 2009.

4.3.8 Boligrett

Problemstilling	Antall	Prosent
Den r�ds�kende er leietaker	95	34,5%
Den r�ds�kende er utleier	32	11,5%
Depositum	11	4%
Fast eiendom kjøp/salg	56	20%
Annet	83	30%
Totalt	277	100%

Ingen store endringer i fordelingen av saker innenfor kategorien boligrett, men økning innenfor alle kategorier.

4.3.9 Avtalerett

Problemstilling	Antall	Prosent
Opprettholdelse/endring av avtale	17	13,5%
Mislighold av avtale	21	16,5%
Kj�psavtale	29	23%
Pengekrav	30	23%
Kausjon	1	1%
Annet	30	23%
Totalt	128	100%

For 2009 er den største endringen en liten økning i antall saker som vedrører kjøpsavtaler – fra 17 % i 2008 til 23 % i 2009.

4.3.10 Gjeld

Problemstilling	Antall	Prosent
Boliggjeld	7	4%
Inkasso	35	19,5%
Gjeldsordning	48	27%
Regresskrav	2	1%
Annet	87	48,5%
Totalt	179	100%

Ingen store endringer i fordelingen av saker innenfor kategorien gjeld fra 2008 til 2009.

4.3.11 Arbeidsrett

Problemstilling	Antall	Prosent
Ansettelse (bl a forbig�elser)	21	4%
Oppsigelse evt endringsoppsigelse	181	34%
Oppsigelse grunnet graviditet/f�dsel	27	5%
Avskjedigelse	14	2,5%
L�nnssp�rsm�l	84	16%
F�rtidspensjon	1	0,5%
Annet	200	38%
Totalt	581	100%

JURK har størst økning i andelen saker kategorisert under ”Annet” – denne har økt 10%. Dette er saker vedrørende arbeidskontrakt (f.eks. mangel på arbeidskontrakt) som ikke kan kategoriseres andre steder. I tillegg har vi i prosentfordelingen sett en liten reduksjon i saker vedrørende oppsigelse, dette har minsket fra 40 % i 2008 til 34 % i 2009. Reellt sett har det likevel økt, fra 114 saker i 2008 til 181 saker i 2009.

4.3.12 Rettshjelpsrett

Problemstilling	Antall	Prosent
Info om fri rettshjelp	43	75%
Info om bistandsordningen	1	2%
Henvist til kontoret for fri rettshjelp	3	5%
Annet	10	18%
Totalt	57	100%

Ingen store endringer fra 2008 til 2009.

4.3.13 Erstatning/forsikring

Problemstilling	Antall	Prosent
Statlig billighetserstatning	31	30%
Pasientskadeerstatning	14	13%
Ulykkeserstatning	4	4%
Forsikringssaker forøvrig	12	11%
Arbeidsgiveransvar	1	3%
Mønerstatning	4	4%
Livs og pensjonsforsikring	4	4%
Annet	33	31%
Totalt	103	100%

Vi ser en 10 % økning i antall statlige billighetserstatninger, samt en mindre andel saker vedrørende pasientskadeerstatning (fra 24% til 13%) og forsikringssaker forøvrig (fra 20% til 11%).

4.3.14 Utlendingsrett/Internasjonal privatrett

Problemstilling	Antall	Prosent
Oppholdstillatelse	69	38,5%
Arbeidstillatelse	10	5,5%
Familiegjenforening	42	23,5%
Internasjonal privatrett	17	9,5%
Annet	30	23%
Totalt	168	100%

Vi har en økning i antall oppholdstillatelse (fra 27% til 38,5%) samt antall saker vedrørende familiegjenforening (fra 18,5% til 23,5%) sammenlignet med 2008. Når det gjelder internasjonal privatrett har vi relativt stor reduksjon, fra 26% til 9,5%.

4.3.15 Fengselsrett

Problemstilling	Antall	Prosent
Forhold i fengselet	10	22%

Søknad om ½ tid	1	2%
Overføring	7	15,5%
2/3 soning	3	7%
Benådning	1	2%
Permisjonsfremstilling	4	9%
Soningsavbrudd	3	7%
Annet	16	35,5%
Totalt	45	100%

Vi har ikke sett noen store endringer innenfor kategorien fengselsrett fra 2008 til 2009.

4.3.16 Mishandling av kvinner/barn

Problemstilling	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Mishandlet av ektefelle/samboer	23	24%
Anmeldelse	3	3%
Politiet har henlagt saken	2	2%
Voldsoffererstatning	29	30%
Mishandlet av andre	6	6%
Mishandlet som barn	3	3%
Psykisk mishandlet	5	5%
Voldtatt av andre kjente	5	5%
Incest	8	8%
Seksuelt overgrep for øvrig	4	4%
Annet	9	9%
Totalt	97	100%

Disse sakene er tatt inn som voldssaker – til forskjell fra sakene hvor klienten ikke i utgangspunktet henvendt seg til oss for å få bistand i en sak om mishandling.

Flere klienter enn i 2008 har henvendt seg til oss på bakgrunn av vold og mishandling – i 2008 registrerte vi 49 saker. Størst enkelt økning har vi innenfor kategorien mishandling fra ektefelle/samboer, hvor vi ser en økning på 10 prosent.

4.4 Mer om mishandling av kvinner

4.4.1 Innledning

Det er flere viktige kvinnepolitiske problemstillinger å ta tak i når det gjelder vold mot kvinner, og dette vil vi arbeide enda mer systematisk med i 2010.

I 2009 ble det registrert 42 mishandlings skjemaer. Mishandlings skjemaet er fylt ut i saker hvor klienten *ikke* har henvendt seg i anledning mishandling, men hvor det i saksbehandlingen fremgår at hun har blitt utsatt for vold. Vi spør aldri om kvinnen har blitt utsatt for mishandling eller vold om hun tar kontakt med oss av andre grunner, det som kommer frem under er derfor informasjon som fylles ut på bakgrunn av de opplysninger som kommer fram under samtalen med den rådsøkende. Vi regner det derfor som sikkert at det er store mørketall her, da mishandling erfaringsmessig er et emne som er vanskelig å snakke om. Saksbehandleren stiller ikke alltid spørsmålene direkte til den rådsøkende. Det medfører at ikke alle spørsmålene på skjemaet blir like godt opplyst.

Mange av kvinnene i denne statistikken søker vår hjelp for å få vite hvordan de skal få separasjon/skilsmiss. Hvis det kommer frem under saksbehandlingen at kvinnen har vært utsatt for vold gir vi om ønskelig også kvinnen mer informasjon om anmeldelse, krisesentre, erstatning fra gjerningsmannen, statlig erstatning til voldsofre og liknende.

4.4.2 Mishandlingsstatistikk 2009

Mishandlers forhold til kvinnene

Mishandlers forhold til kvinnen	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Ekte mann	14	33%
Samboer	2	5%
Eks-samboer eller eks-ektefelle	11	26%
Far	5	12%
Familemedlem for øvrig	2	5%
Ukjent	0	0%
Andre	7	17%
Ikke oppgitt	1	2%
Totalt	42	100 %

Arten av mishandlingen

Mishandlingens art	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Fysisk	8	19%
Psykisk	8	19%
Begge deler	21	50%
Ikke oppgitt	5	12%
Totalt	42	100 %

Åstedet

Åstedet	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Hjemme	16	37%
Bådet i hjemmet og ute	10	23%

Annet sted	5	12%
Ikke oppgitt	12	28%
Totalt	43	100 %

Varighet

Varighet	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Opptil 1 år regelmessig	12	29%
Over 1 år	17	40%
Engangstilfelle	3	7%
Ikke oppgitt	10	24%
Totalt	42	100 %

Anmeldelse

Anmeldelse	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Ikke anmeldt	24	58%
Anmeldt	8	19%
Anmeldt, domfellelse	1	2%
Anmeldt, saken henlagt	1	2%
Anmeldt, saken trukket	1	2%
Ikke oppgitt	7	17%
Totalt	42	100 %

Alder

Alder	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Under 20 år	2	5%
21 – 30 år	10	24%
31 – 40 år	12	28,5%
41 – 50 år	6	14%
Over 50 år	5	12%
Ikke oppgitt	7	16,5%
Totalt	42	100 %

Kontakt med andre instanser

Kontakt med andre instanser	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
Lege	12	20%
Politi	15	25%
Støttesenter mot incest	3	5%
Krisesenter	2	3%
Psykolog	8	13%
Andre	6	10%
Ikke kontakt med noen	2	3%
Ikke oppgitt	13	21%
Totalt	61	100 %

Grunnen til at totale antallet er høyere her er at mange opplyser om at de har vært i kontakt med flere instanser i hjelpeapparatet.

4.4.3 Kommentarer – med fokus på eventuelle endringer fra 2008

Vi har sett en reell økning av voldssaker i 2009 – fra 26 til 42 saker. Økningen finnes i alle aldersgrupper, men hos oss har den vært størst i aldersgruppen over 50 år; her har henvendelsene økt fra 4 % av alle henvendelser i 2008 til 12% i 2009.

Vi ser en stor økning av vold fra eks-samboer eller eks-ektefelle – prosentvis er denne økningen på 15 %. De fleste sakene JURK behandlet innenfor dette område er likevel og fremdeles mishandling innenfor etablerte forhold (ekteskap og samboerforhold). Dette avviker ikke fra resultatet av annen forskning på dette området. Mishandling fra far eller familiemedlemmer forøvrig er stabil, men vi har en liten økning i antallet andre kjente overgripere.

Av statistikken kan det tyde på at de kvinner som har henvendt seg til oss har vært utsatt for grovere vold i 2009. For det første rapporterte 50 % av kvinnene at volden både er psykisk og fysisk – dette er en økning fra 2008 på 35 %. I tillegg til de rent fysiske skadene, har mange kvinner fått psykiske problemer av til dels alvorlig art. Mishandling skaper angst, og er med på å bryte ned kvinnens selvfølelse som videre lett skaper et avhengighetsforhold til overgriperen.

Selv om et flertall av mishandlingen fortsatt skjer i nære relasjoner (i eget hjem, partnerens og foreldrenes hjem) registrerer vi en økning i den volden som skjer både hjemme og ute (fra 8% til 23 %) og den volden som skjer annet sted (fra 4 % til 12%). Annet sted kan f.eks. være på arbeidsplassen, på ferie samt i det offentlige rom. I de fleste tilfelle er det den samme mishandleren som har forgrepet seg på kvinnen både i og utenfor hjemmet.

I de fleste tilfellene opplyser kvinnen at mishandlingen pågår over lengre tid. Flere av de som har tatt kontakt med JURK har levd under slike forhold i en årrekke.

En relativt mye større andel av våre klienter hadde i 2009 ikke anmeldt volden (økning fra 38% til 58%)

Av klienter som henvendte seg til oss har flere vært i kontakt med lege i 2009 enn i 2008 (fra 12 % i 2008 til 20% i 2009) mens færre har vært i kontakt med krisesenter (fra 18 % i 2008 til 3% i 2009). Da vi vet at krisesenterne i Norge har hatt rekordstor pågang i 2009 sier dette sannsynligvis noe om omfanget av volden som skjer i Norge.

5 Økonomi

5.1 Årsregnskap

Tekst	Note	Budsjett 2009	Regnskap 2009
DRIFTSINNEKTER			
Tilskudd driftstøtte, studietur og prosjekt	1	3 475 000	3 493 290
Adm.tilskudd internasjonal avdeling		100 000	102 974
Sum driftsinntekter		3 575 000	3 596 264
Egenandel ansatte	2	0	13 650
Udisponert overskudd	3	150 000	150 000
SUM DISPONIBLE MIDLER		3 725 000	3 759 914
DRIFTSKOSTNADER			
Lønn til ansatte	4	2 100 000	2 162 210
Feriepenger		200 000	259 465
Arbeidsgiveravgift		435 000	344 268
Forsikrings - og pensjonskostnader	5	65 000	49 071
Sum kostnader arbeidskraft		2 800 000	2 815 014
Reiseutgifter		55 000	50 148
Kontorutgifter	6	83 000	89 579
Regnskapshonorar		60 000	65 466
Seminar/kurs og studietur		153 750	153 143
Prosjekter	7	160 000	186 968
Datautstyr/programvare		85 000	60 423
Trykking/oversetting av brosjyrer		150 000	153 143
Andre driftskostnader	8	167 000	134 916
Sum andre driftskostnader		923 750	893 786
SUM KOSTNADER		3 723 750	3 708 800
DRIFTSRESULTAT	9	1 250	51 114

1. Inkluderer driftstøtte, prosjektstøtte samt støtte til studietur. Se pkt 5.2.2 til 5.2.7
2. Ansattes del av studietur samt andre kompetanseutviklingstiltak. I tillegg kommer fravær av lønn for studietur i uke 14
3. Overskudd fra 2008
4. Inkluderer lønn til saksbehandlere, nedtrappere, internasjonal avdeling, kontorassistent samt DL
5. Forsikrings - og pensjonskostnader inneholder OTP, yrkesskadeforsikring, gruppelivsforsikring samt ulykkesforsikring
6. Kontorutgifter inkluderer porto, kontorrekvisita, andre kontorkostnader samt andre kostnader knyttet til lokaler. Universitetet i Oslo dekker alle større kostnader på denne posten, ref pkt 5.2.4. I 2009 valgte vi å bruke av egne midler for å pusse opp kjøkkenet, da dette var i dårlig forfatning.
7. Inkluderer ulike internasjonale og nasjonale prosjekter samt feiring av 35 års jubileum
8. Inkluderer aviser, bøker, annonser, kolonial, gaver, forsikring og gebyrer
9. JURK har fått et lite overskudd for 2009. Dette går direkte inn i driftsbudsjettet for 2010 som egen post.

5.2 Finansiering

5.2.1 Generelt om finansieringen

Takk til dere som støtter oss med både driftsstøtte og prosjektstøtte! JURK har helt fra starten i 1974 brukt endel tid og energi på finansieringen av driften. I dag er vi svært takknemlig for at vi får fast driftsstøtte fra flere aktører. Dette er vi helt avhengig av for å kunne gi en profesjonell bistand. Vi ser et ekstra behov for en større sum midler til rettighetsinformasjon, og vil i 2010 arbeide for å få dette på plass.

5.2.2 Justisdepartementet

I tillegg til driftsstøtte på kroner 2 786 560, mottok rettshjelpstiltakene sammen 110 000 fra Justisdepartementet til felles nettside samt utvikling av felles statistikkprogram. Dette er midler som ikke fremgår av vårt regnskap, da midlene er kanalisert gjennom kontoen til Jussformidlingen i Bergen. Vi har også mottatt prosjektmidler til en metabrosjyre som utarbeides, og derfor regnskapsføres, i 2010.

5.2.3 Fylkeskommuner og kommuner

Vi søker alle landets fylkeskommuner og endel kommuner om å støtte til å dekke våre utgifter i forbindelse med henvendelser fra kvinner i deres kommuner.

I 2009 utgjorde disse bevilgningene totalt kr 510.000.

Tilskudd fra kommuner og fylkeskommuner	Beløp i kr
Oslo kommune	440 000
Rogaland fylkeskommune	10 000
Nordland fylkeskommune	15 000
Møre og Romsdal fylkeskommune	5 000
Hedmark fylkeskommune	25 000
Porsgrunn kommune	5 000
Stavanger kommune	5 000
Melhus kommune	5 000
Totalt:	510 000

5.2.4 Universitetet i Oslo (UiO)

Universitetet i Oslo har også i år betalt for våre lokaler, strøm, telefon og postgang. Dette er av avgjørende betydning for vår eksistens.

5.2.5 Fredrikke Tønder Olsen og Martha Webergs legat

Bakgrunnen for legatet er et testament etter Fredrikke Tønder Olsen. Hun bestemte at avkastningen av en av hennes eiendommer skulle tilfalle utgiveren av bladet «Norges Kvinder», med pålegg om at bladet fortsatt skulle utgis etter følgende formål:

- Større makt og innflytelser til kvinner
- Kamp mot den overhåndtagende materialisme og senkede moral
- Arbeide for et renere og bedre samfunn og en skjerpet rettsoppfatning i sedelighetssaker
- Oppdragelse av en målbevisst ungdom

Utgiver av «Norges Kvinder» var Martha Weberg, og ved hennes død i 1942 gikk avkastningen og forlagsrettighetene i arv til hennes døtre. Det ble etter hvert opprettet et legat i samarbeid med Norske Kvinners Nasjonalråd, men etter noen år måtte bladet og senere Norske Kvinners Nasjonalråd opphøre.

De gjenværende i legatstyret var enige om at det måtte treffes en ordning med hensyn til en best mulig oppfølging av legatets formål. Etter en sondering fant styret ut at JURKs arbeid tilfredsstilte intensjonene og formålet bak legatet. Den årlige avkastningen av legatet tilfaller nå JURK, og legatet har fortsatt det samme navn.

I legatets fagkomité sitter til enhver tid Dekanus ved Det juridiske fakultet, leder av Norges Kvinne- og Familieforbund og daglig leder i JURK. Det fjerde medlemmet skal velges blant kvinnelige dommere i Borgartings lagmannsrett.

I 2009 søkte JURK legatet om å få tildelt penger til oversettelse av to brosjyrer; *Ektefellers rettsstilling* og *Barn og foreldre*. Fagkomiteen vedtok at midlene fra legater kunne brukes til dette formålet.

5.2.6 Hjelpestikkeprisen

For hver fyrstikkeske du kjøper, går mellom tre og 10 øre til et veledig formål, via Hjelpestikkfondet. JURK var den heldige mottager av hjelpestikkeprisen 2009 i desember - en pris på kr. 400 000,- som deles ut av Swedish Match. Dette er penger som vil fremgå av regnskapet for 2010, hvor vi også vil gjøre rede for resultatene disse midlene har brakt ved seg.

5.2.7 Annen økonomisk støtte

Fra studentsamskipnaden ved Universitetet i Oslo mottok vi 70 000 kroner. I tillegg fikk 5000,- fra Grette, 5000 fra Elden, JSU 2500. Vi mottok også kroner 15 000 fra Advokatforeningen til studieturen samt 20 000 Bufetat til Voldsaksjonen i november.

5.3 Internasjonal avdeling

JURKs internasjonale prosjekter er finansiert gjennom NORAD og FOKUS. Vi leverer både budsjett og regnskap til FOKUS. Dette blir gjennomgått av både bidragsyter og egen revisor, og i JURKs regnskap fremgår derfor kun den summen som vi får i administrasjonsmidler. Disse midlene brukes på lønn til de prosjektansvarlige samt noe til driftskostnader. For ytterligere informasjon om finansieringen av både prosjekter og prosjektreiser kan du kontakte daglig leder.

6. Et blikk mot 2010

JURKs overordnede målsetting er å avhjelpe en del av det udekkede rettshjelpsbehovet i samfunnet (og da med spesiell fokus på kjønna rettsområder). I 2009 økte sakstilgangen ca 15 prosent – fra 2450 saker i 2008 til ca 3100 for samme periode i 2009. Uten økning i saksbehandlere har vi nådd et maksimum hva gjelder antall saker; vi vil også drive rettighetsinformasjon og rettspolitisk arbeid.

Vi er en organisasjon for og av kvinner – og med reell likestilling som formål. Vi vil kontinuerlig arbeide aktivt for å nå de enkeltkvinnene og de gruppene av kvinner som trenger vår hjelp mest. I 2010 vil vi både videreføre vårt strategiarbeid, vi vil videreutvikle kontakten med brukergruppene selv og vi vil arbeide mer med målrettet kompetanseutvikling slik at vi kvalitativt sett kan yte bedre bistand til våre klienter.

JURK vil i 2010 ta en konkret vurdering av hvorvidt vi må innskrenke saksområdene våre for å kunne hjelpe de som trenger det mest samt gi mer omfattende bistand til de klienter vi tar inn. Det er hele tiden en konkret avveining, vi vil ta den i sammenheng med de behov vi ser samt andre tilbud om hjelp kvinnene kan benytte seg av. Vi ønsker å samkjøre oss med andre rettshjelpstiltak og frivillige organisasjoner, slik at vi sammen dekker mest mulig at det udekkede rettshjelpsbehovet i Norge.

Vi ønsker å foreta mer oppsøkende virksomhet for å nå de kvinnene som har minst ressurser – og for å nå ut til kvinner i hele landet. Vi gleder oss til å anvende midlene fra Hjelpetikkeprisen til å reise på rettighetsturnè – og håper at dette også vil gi oss økt kunnskap som vi både kan ha nytte av selv samt bringe videre til andre.

Rettighetsinformasjonsarbeidet er et arbeid vi vil fortsette å øke, og i løpet av 2010 håper vi at vi har fått på plass større økonomiske ressurser til dette arbeidet, slik at vi kan nå ut til flere. Og da til både kvinner og menn. Hvis kvinner skal få reell likestilling må menn på banen. Når det gjelder arbeidet som vi har rettet mot minoritetskvinner vil vi i større grad satse på å etablere faste samarbeidsgrupper med minoritetskvinnenes egne organisasjoner, slik at vi sikrer at kvinnene får den informasjon de trenger mest samt at vi selv har tilstrekkelig med kunnskap og innsikt.

Vi vil også fortsette vårt rettspolitiske arbeid, både alene og i samarbeid med andre, og være en aktiv deltaker i samfunnsdebatten. Vi er ikke alltid den som skriker høyest, men vi er der. I 2010 håper og tror vi at vi klarer å formidle enda flere av våre erfaringer til de som sitter med myndighet til å bestemme og å påvirke beslutninger.

Utfordringen for en organisasjon som JURK blir å disponere ressursene på en mest mulig hensiktsmessig måte i den daglige drift, og samtidig ha et konstant fokus på fremtiden. Slik vi tolker verden rundt oss så er det et stort behov for de tjenester vi kan tilby i overskuelig fremtid. Vi gleder oss til videre samarbeid med både private og offentlige parter, slik at vi sammen kan bidra til at kvinner i Norge får mulighet til å realisere sine juridiske rettigheter. Vi skal gjøre vårt for å være en ansvarlig og profesjonell samarbeidspartner og tilbudsyter.

Vi satser på en balansert utvikling fremover, slik at vi både kan vokse i kvantitet - spesielt hva gjelder rettighetsinformasjon - og kvalitet. Det hjelper ikke å ha rett om du ikke får rett!